

Møte onsdag den 12. januar kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 36):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 7)
2. Referat

Presidenten: Fra representanten Odd Eriksen foreligger søknad om velferdspolis i tiden fra og med 19. januar til og med 28. januar.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Bjørnar Olsen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Jon Lilletun
- statsråd Marit Arnstad

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne stille olje- og energiministeren et spørsmål.

Det har vært spekulasjoner om Statoils framtid og om Statoil skal delprivatiseres. Den diskusjonen har spesielt tatt av etter at Statoils styre selv har ønsket en delprivatisering, og ikke minst fordi Stortinget i løpet av våren skal få seg forelagt en sak som går på olje- og energivirk-somhetens framtid.

Det som det kunne være interessant å få vite fra olje- og energiministeren, er om det som står i Voksenåserklæringen, står fast, der en har forbilledlig klare formuleringer på hvordan dette spørsmålet skal forstås.

I Voksenåserklæringen står det følgende:

«Statoil må fortsatt ha en sentral posisjon i norsk petroleumsvirksomhet og være et heleid statlig selskap.»
– jeg gjentar: «et heleid statlig selskap».

Etter hva man forstår av det Regjeringens egne representanter nå har luftet, er man åpen for at dette ikke lenger skal gjelde. Mitt spørsmål er altså veldig konkret: Be-

tyr det at Voksenåserklæringens forbilledlig klare formuleringer på dette punkt står fast, eller fins det her åpning for justering?

Statsråd Marit Arnstad: Som representanten Djupedal er kjent med, og som han siterer fra Voksenåserklæringen, er Regjeringens standpunkt at Statoil skal være et heleid statlig selskap. Det er et standpunkt som Regjeringen har formidlet til Stortinget i flere dokumenter tidligere, og det er Regjeringens standpunkt inntil Regjeringen eventuelt tar et annet standpunkt. Det har Regjeringen så langt ikke gjort. Men det er riktig at det har oppstått en debatt om det framtidige eierskap i Statoil og også om den framtidige organiseringen av det statlige engasjementet i petroleumssektoren.

Øystein Djupedal (SV): Dette var ikke spesielt mye å bli klok av. Det er jo riktig at man kan endre standpunkt, men i dette spørsmålet, som er et av de aller viktigste spørsmål om den norske – skal vi si – økonomiens framtid og ikke minst eierskap i en viktig sektor for norsk økonomi, er det altså etter mitt skjønn ikke uten videre gitt at man har anledning til å endre et slikt standpunkt.

Hvis man ønsker – eventuelt åpner for – å endre eierskapsstrukturen i Statoil uten å ha sagt det til velgerne, har det en konstitusjonell og i hvert fall en moralsk side. Nå forstår jeg statsråden dit hen at hun ikke her i dag vil si at hun vil endre den, men jeg forstår at hun er åpen for at det kan skje. Og da er mitt spørsmål til olje- og energiministeren: Føler hun en forpliktelse overfor de velgerne som stemte på Senterpartiet og regjeringspartiene under forutsetning av at Statoil fortsatt skulle være et statlig selskap, eller mener hun at det er gitt Regjeringen den fullmakt at man når det gjelder en så stor del av vår formue, et så viktig spørsmål i strukturpolitikken og den økonomiske politikk, uten videre kan legge ut på – skal man si – å endre standpunkt?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg har referert Regjeringens standpunkt pr. i dag, og har også vist til at det er en debatt om eierskapet i Statoil, og den debatten må kunne pågå en stund til. I alle fall vil Regjeringen – antakelig i slutten av februar – legge fram sin melding omkring disse spørsmålene.

Jeg kan se argumenter både for og mot en delprivatisering av og en endring av eierskapet i Statoil. Det representanten Djupedal reiser når det gjelder forholdet til et program og en programforpliktelse, er imidlertid en politisk prinsipielt viktig problemstilling. Jeg er enig i at politiske partiers program er en forpliktelse overfor velgerne. Spørsmålet er om det også avskjærer de politiske partiene fra å diskutere konkrete programposter i løpet av en 4-årsperiode, ikke minst sett i den sammenheng at en i dag står overfor et samfunn i rask endring. Jeg mener at politikken skal spille en vesentlig rolle ved å være den som legger premissene for endringene. Da er spørsmålet: Vil en avskjære politikken fra den muligheten dersom en har et så statisk syn på programforpliktelser som det hr. Djupedal nå legger opp til?

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hallgeir H. Langeland.

Hallgeir H. Langeland (SV): Sidan det ser ut til å vera vanskeleg å få noko veldig konkret svar på dette, har eg lyst til å gå på det meir prinsipielle i forhold til privatisering: Senterpartiet sitt syn på privatisering generelt sett i forhold til demokratisk kontroll.

Nå er det ikkje slik at eg synest at denne regjeringa fører nokon aktiv statleg eigarskapspolitikk i forhold til Statoil og i forhold til den kontrollen som eg meiner dei har, bortsett frå i saka om Åsgard. Men det er store moglegheiter til ei heilt anna styring av selskapet enn det ein har praktisert.

Spørsmålet er altså: Vil ei privatisering etter statsråden si oppfatning føra til ein betra demokratisk kontroll med Statoil? Og: Vil ei privatisering av Statoil ta i vare Voksenårkløringa når det gjeld spørsmålet om auka offentlegheit i forhold til selskapet?

Statsråd Marit Arnstad: Som jeg sa i mitt svar til Djupedal, syns jeg det finnes argumenter både for og mot en delprivatisering av Statoil. Det er nettopp denne avveining av de ulike argumenter som Senterpartiet nå står foran, og som også Regjeringen er nødt til å foreta. Før det har skjedd, vil ikke jeg gå inn i noen realitetsdebatt omkring det spørsmålet Langeland tar opp.

Men jeg har igjen lyst til å komme tilbake til det mer prinsipielle spørsmålet her, nemlig: Når vi nå ser at markedsaktørene endrer ting raskt, at spørsmålet om forandringer i samfunnet på grunn av telekommunikasjon, teknologi og data skjer raskt, hvordan skal da politikken respondere på dette? Kan vi si at et program som er vedtatt for fire år, ikke skal kunne diskuteres i partiets organer i løpet av den 4-årsperioden, når vi samtidig ønsker at politikken skal spille en vesentlig rolle ved å være premissleverandør for et marked og for forandringer som skjer i samfunnet? Det er en politisk viktig problemstilling som Senterpartiet blir nødt til å ta innover seg, som Regjeringen blir nødt til å ta innover seg, og som jeg håper også partiene ellers i Stortinget vil ta innover seg.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Olav Akselsen (A): Eg har eit spørsmål til olje- og energiministeren.

I Dagsavisen i går seier statsråd Arnstad at Noreg må bli leiande når det gjeld å ta i bruk ny teknologi for CO₂-frie gasskraftverk. I Arbeidarpartiet er me svært glade for desse nye signala frå statsråden. Forsking på CO₂-frie gasskraftverk har nemleg aldri vore eit satsingsområde for sentrumspartia, snarare tvert imot. Så seint som i budsjettbehandlinga nett før jul nekta sentrumspartia å vera med på ein merknad frå Høgre og Arbeidarpartiet om å satsa meir på forskning på CO₂-frie gasskraftverk for å betra klimagassutsleppa. Heller ikkje i energimeldinga nemner Regjeringa dette som eit satsingsområde. Tvert imot heiter det der:

«I Norge ligger det godt til rette for økt bruk av nye, fornybare energikilder som vindkraft, bioenergi, varmepumper og solenergi.»

Med andre ord: Ikkje eitt ord om CO₂-frie gasskraftverk. Eg vil spørja statsråden om kva ho vil gjera no, kva initiativ ho vil ta for å nå sitt nye mål, at dette skal bli eit satsingsområde for Noreg?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg anser teknologiutviklingen knyttet til CO₂-frie gasskraftverk som svært viktig. Det er klart at mye av den nye teknologien knyttet til dette må utvikles av industrien sjøl, men myndighetene kan også bidra ved å spille en rolle.

Under budsjettdebatten i Stortinget i høst noterte jeg meg den merkningen fra flertallet som Akselsen nå viser til. Jeg gav også en respons i forhold til denne merkningen, i den forstand at jeg sa at Regjeringen innenfor de rammer som ligger i år 2000-budsjettet, vil be Forskningsrådet om å prioritere forskning på CO₂-frie gasskraftverk. Det er nå nedfelt i det tildelingsbrevet som har gått til Forskningsrådet, og er som sådant fulgt opp.

En satsing for i år utover rammen for 2000, og som representanten Akselsen og Arbeiderpartiet har sluttet seg til – jeg kan ikke se at det var noe eget forslag fra Arbeiderpartiet om noen økt satsing på CO₂-fri gasskraftforskning – vil man komme tilbake til i forbindelse med neste års budsjettbehandling.

Olav Akselsen (A): Eg takkar for svaret.

Det statsråden no i realiteten seier, er at ho vil syta for at den fleirtalsmerkningen som Arbeidarpartiet, Høgre og Framstegspartiet står bak, no òg vil bli regjeringspolitikk. Eg er sjølvsgat glad for det, men eg synest det er merkeleg at kontakten mellom statsråden og dei respektive regjeringspartia i komiteen var så dårleg på dette området at desse partia ikkje kunne vera med på denne merkningen. Då hadde ein i alle fall stått noko sterkare.

Eg er sjølvsgat einig med statsråden i at det er viktig at industrien sjølv er aktiv og utviklar ny teknologi på dette området. Men samstundes veit me at den regjeringa me har i dag, er meir enn villig til å gå inn og medverka til teknologiutvikling på andre energiområde, som f.eks. vindkraft. Og eg vil spørja om det er så stor forskjell på desse nye teknologiane at det er mykje meir aktuelt for Regjeringa å støtta f.eks. vindkraft enn CO₂-frie gasskraftverk?

Statsråd Marit Arnstad: Mitt svar til representanten Akselsen var i korte trekk at vi har gitt beskjed til Forskningsrådet om at forskningen på CO₂-frie gasskraftverk må prioriteres innenfor de rammene vi i dag har. Og det er jo ikke slik i dag at det ikke blir gitt støtte til prosjekter som er knyttet til teknologiutvikling på gasskraftverk. Tvert imot, det blir det. Det prosjektet som refereres i dagens aviser fra Akers side, har fått støtte bl.a. fra statlige myndigheter, noe som er viktig, og som kanskje også vil være mulig i årene framover.

Når det gjelder spørsmålet om økte rammer – og jeg ser heller ikke bort fra at vi bør ha en diskusjon om det –

er det en diskusjon som hører hjemme i forhold til neste års statsbudsjett. Jeg ser ingen grunn til at vi skal lage motsetninger mellom forskning på fornybare energikilder og på CO₂-frie gasskraftverk, for etter min mening er det innenfor dagens forskningsmidler rom for begge deler.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H): Høyre er også svært glad for at statsråden nå signaliserer økt vilje til å satse på forskning som skal bringe frem såkalt CO₂-frie gasskraftverk. Dette er et nytt signal i forhold til hva miljøvernministeren tidligere har sagt. Vi har faktisk en miljøvernminister som har sagt at hun er skeptisk til også CO₂-frie gasskraftverk fordi de vil kunne fortrenge nye, fornybare energikilder, som vindmøller. Det synes jeg er ganske utrolig. Men dersom statsråden nå signaliserer Regjeringens nye holdning, er jeg svært glad for det.

Fra flere forskningsmiljøer, bl.a. SINTEF og NTNU, er det gjort veldig klart at disse CO₂-frie gasskraftverkene vil ligge langt frem i tid. Det har vært pekt på at det å starte nå med såkalt konvensjonelt gasskraftverk vil være viktig også for å kunne bringe frem den renere gasskraften i et fem-tiårsperspektiv. Er statsråden enig i en slik holdning?

Statsråd Marit Arnstad: Signalet om forskning på CO₂-frie gasskraftverk og en prioritering av det innenfor de rammene vi har, det gav jeg til representanten Sanner i budsjettdebatten i fjor høst. Det er synd hvis ikke representanten Sanner den gangen oppfattet det og dermed i dag ser på dette som et nytt signal. Det ble altså gitt for flere måneder siden.

Jeg tror at vi skal være oppmerksomme på den problemstillingen som har vært reist fra enkelte om forholdet mellom de fornybare kraftkilder og gasskraft. Vi bør hindre at det blir motsetninger mellom det å utvikle de nye, fornybare kraftkilder og det å få fram en miljøvennlig teknologi knyttet til gasskraft. Jeg er av den oppfatning at vi bør vente på den teknologien. Vi er ikke prinsipielt imot gasskraftverk, men problemet er CO₂-utslippene som er knyttet til de gasskraftverkene som i dag er under planlegging. Får man fram en teknologi som fjerner miljøproblemene, dvs. forurensningen, vil debatten stilles i et annet lys.

Ellers har jeg merket meg at det fra forskerhold og fra selskaps hold er ulike perspektiver når det gjelder tids horisonten for dette.

Presidenten: Ranveig Frøiland – til oppfølgingsspørsmål.

Ranveig Frøiland (A): Vi har no tapt to år når det gjeld å gjera noko meir for å få til ein reduksjon av CO₂-utslepp frå gasskraftverk, for teknologifondet, som låg i forslaget frå regjeringa Jagland, er fjerna, og miljøfondet, som òg var føreslege, er sterkt redusert. Men eg er i alle

fall glad for at ein bør forska meir på dette, og at Regjeringa sluttar seg til at ein skal bruka fleire forskningsmidlar til det.

Mitt spørsmål går på Dagsavisen sitt oppslag laurdag 8. januar om at statsråden seier ho vil tvinga Statoil til å bruka ny teknologi som ikkje forureinar. Spørsmålet er då: Vil statsråden no instruera Statoil, som er medeigar i Naturkraft, å bruka ein annan teknologi? Og når har statsråden tenkt å kalla inn til generalforsamling for å instruera Statoil om dette?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg har overhodet ingen planer om å instruere Statoil om akkurat det, og jeg har heller ikke brukt den formuleringen som Dagsavisen viser til. Jeg har brukt den formuleringen som Regjeringen bruker i sin energimelding, som Stortinget ble gjort kjent med i mars i fjor, nemlig at hvis myndighetene setter stramme vilkår for utvikling av gasskraft, så vil også industrien sjøl komme fram til nye og mer interessante løsninger når det gjelder CO₂-utslippene knyttet til gasskraftverk. Det er en av premissene for at Regjeringen ikke ønsker at vi skal bygge gasskraftverk uten at man har implementert en ny teknologi som fjerner CO₂-utslippene. Så jeg har i den sammenheng brukt den samme formuleringen på det møtet som jeg var på, som den som står i Regjeringens energimelding.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øyvind Vaksdal (Frp): Mitt spørsmål går også til olje- og energiministeren.

Som flere allerede har vært inne på, ble det sist søndag offentliggjort i Dagsavisen en rapport fra Handelshøyskolen BI, hvor det hevdes at det er både samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk lønnsomt å bygge gasskraftverk i Norge som ikke forurensar, og som kan produsere en fjerdedel av kraftforbruket i Norge. I samme avis mandag hevdes det fra regjeringspartiene at de jubler over denne rapporten, og at de vil sette inn økonomiske midler for å utvikle CO₂-frie gasskraftverk i Norge. Det har lenge vært kjent flere teknologiske løsninger som kan gi tilnærmet CO₂-frie gasskraftverk, men de har alle hatt det til felles at de har vært for dyre både å bygge og å drive. Er det virkelig slik at regjeringspartiene fester lit til denne enkeltrapporten? Har Regjeringen vært i kontakt med aktører som ønsker utbygging av gasskraft, for å finne ut om de vil bygge under disse forutsetningene?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg har merket meg den rapporten som er lagt til grunn, som ett av flere innspill i debatten. Jeg har ikke hatt anledning til å gå i detalj inn i den rapporten, og jeg har ikke noe grunnlag for å si at jeg stiller meg bak rapporten. Men jeg syns det er positivt at det kommer flere innspill i denne debatten, og ikke minst at det kommer flere nyanserte innspill enn det vi kanskje har opplevd over en periode. Det syns jeg er bra. Det gjør også at beslutningsgrunnlaget for de politiske partiene kan bli bredere og mer nyansert enn det har vært.

Når det gjelder spørsmålet om utvikling av ny teknologi, er det min oppfatning at det bør være mulig å utvikle den nye teknologien fram til et nytt kvotesystem er på plass. Jeg har sett at det er litt ulike holdninger blant aktørene om hvor raskt det kan skje. Ingen aktører har i dag sagt at de tar investeringsbeslutninger ved å bygge et slikt gasskraftverk med CO₂-rensing, men det er flere aktører som er med på å utvikle metoder som kan fjerne CO₂-utslippene. Det gjelder Hydros modell, Akers – som vi ser i avisene i dag – og også Statoils.

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det som jeg henviste til, var selvfølgelig parlamentarisk leder i Venstre sin uttalelse i Dagsavisen mandag den 10. januar. Der gikk det jo fram at regjeringspartiene hadde klokkeetro på ny teknologi, som atpåtill skal være lønnsom, og jeg regner da selvfølgelig med at den såkalte lønnsomheten ikke driver strømprisene i været. Ville det ikke være fornuftig å gå i gang med å legge forholdene til rette for utbygging av de allerede planlagte gasskraftverkene, for så å knytte seg til denne fantastiske teknologien når den måtte være tilgjengelig?

Statsråd Marit Arnstad: Det er riktig at i sentrums-partiene er vi teknologioptimister. Vi har tro på at det er mulig i dette samfunnet, så langt som vi er kommet i å utvikle ny teknologi, og at næringslivet med den kompetansen det har, er i stand til å gjøre det. Slik sett er vi optimister for årene framover.

Jeg tror at det er nødvendig for det politiske miljøet å vente på den nye teknologien. Jeg er også av den oppfatning at det å bygge konvensjonelle gasskraftverk nå kan komme til å vanskeliggjøre det å ta i bruk ny teknologi. Jeg har merket meg at Aker, som jo er en av dem som forsker på ny teknologi, gir uttrykk for det samme i dagens aviser.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (Frp): Etter mitt syn driver Regjeringen et gasspolitisk dobbeltspill. En av premissene i Kyoto-avtalen er at verdens såkalte klimagassutslipp må ses under ett. Regjeringens miljøbegrunnelse for å si nei til gasskraftverk i Norge mister egentlig all troverdighet når det samtidig selges gass fra Norge til utlandet, hvor den bl.a. blir brukt i gasskraftverk.

Uansett hvor i verden en produserer elektrisitet basert på gass, er klimaeffekten den samme. For Regjeringen er med andre ord elektrisitet produsert i utlandet ja-kraft, mens elektrisitet produsert i Norge er nei-kraft.

Kan statsråden forklare fornuften i dette?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg vil på det sterkeste motsette meg den beskrivelsen at Regjeringen skulle drive noen som helst form for dobbeltspill når det gjelder gasskraftdebatten.

Allerede for nærmere et år siden la vi fram for Stortinget vårt syn på gasskraftverk. Det har Stortinget vært

godt kjent med over lang tid, og vi har ikke somlet i det hele tatt med hensyn til dette. Vi har også over lang tid hatt SFTs avgjørelse når det gjelder utslippene etter forurensningsloven, og Miljøverndepartementets stadfestelse av det på bordet. Jeg mener at det vi har gjort i denne saken, har vært åpent og har kommet til Stortingets kunnskap for lenge siden.

Sjøl om jeg er enig i at det skjer ting internasjonalt, og at vi eksporterer gass som brukes i energisystem i andre land, tror jeg at Norge må gjøre sine egne valg når det gjelder hvilke veier vi ønsker å gå på lang sikt i forhold til vårt eget energisystem. Hvis vi ikke gjorde det, ville det i prinsippet være akkurat det samme om Norge brukte atomkraft, kullkraft, gasskraft eller fornybar energi.

Presidenten: Hallgeir Langeland – til oppfølgings-spørsmål.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV er glad for at Regjeringa har ei klar haldning i dette spørsmålet. Men det skal jo bli interessant å sjå kor lenge det varer, for nå har ein sett at Arbeidarpartiet har snudd i denne saka når det gjeld SFT si avgjerd for eit år sidan. Dei ønsker nå nye retningslinjer, så vidt ein kan lesa i pressa, og ser dermed ut til å slutta seg til dei andre kolkraftkameratane, i Høgre og Framstegspartiet. Dermed risikerer me at miljøet får eit tilbakeslag.

Spørsmålet mitt til ministeren gjeld dette med å gå inn utan å gjera noko med forureiningslova, og nærast berre ta eit grep og pålegga Regjeringa å endra retningslinjene for SFT. Er ein slik framgangsmåte normal, eventuelt akseptabel? Korleis vil Regjeringa stilla seg til eit slikt forslag?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg har for min del ikke noen forutsetning for å vite detaljert hva som ligger i Arbeiderpartiets sentralstyres vedtak og forslag. Jeg regner med at Stortingets behandling av energimeldingen antakelig vil klargjøre en del av de elementene som har kommet i debatten nå de siste dagene. Derfor skal jeg heller ikke begi meg ut på å besvare det spørsmålet representanten Langeland nå stiller til slutt. Men jeg har lyst til å si at i det vedtaket som Miljøverndepartementet gjorde i fjor sommer, er spørsmålet om utslippstillatelse knyttet opp mot to ting. Det er knyttet opp mot at en enten baserer seg på en teknologi som renser utslipp, eller at en kommer innenfor et internasjonalt kvotesystem, med klare spilleregler den dagen det er etablert.

Det ble vel i de pressemeldingene som ble sendt ut i etterkant av SFT, og Miljøverndepartementets vedtak, pekt på to muligheter for endringer knyttet til prosessen framover. Én forutsetning er at dersom teknologien utvikler seg vesentlig i tiden før en får et internasjonalt kvotesystem, kan det være grunnlag for å gå inn og vurdere ting på nytt.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H): Jeg er redd for at statsråd Arnstad ikke får hvile ennå.

Om kort tid skal Stortinget ta stilling til spørsmålet om utbygging av gasskraftverk i Norge. For mange av oss er det et stort paradoks at vi i Norge med vår ressursrikdom og kompetanse skal eksportere gassen, for så å importere strøm enten fra danske kullkraftverk eller fra gasskraftverk i andre land som bruker norsk gass som råvare. Det er en viktig sak. Den har store industrielle perspektiver. På mange måter kan man si at gassen kan spille samme rolle på begynnelsen av dette århundret som vannkraften spilte på begynnelsen av forrige. Den har store miljøperspektiver fordi norsk gass kan erstatte forurensende energi fra andre land.

I forrige uke signaliserte SFT-direktør Håvard Holm en holdning som går i retning av det forslaget (presidenten klubber) Høyre har lagt frem i Stortinget. Jeg vil gi statsråden en ny åpning til å komme Stortingets (presidenten klubber) flertall i møte. Ser hun de nye signalene fra SFT som en mulighet til å vurdere Regjeringens holdning på nytt?

Presidenten: Presidenten ber representanten Sanner om å holde seg innenfor den tildelte tid. Det er en klokke som viser hvor meget tid som er til disposisjon. Det er ett minutt det dreier seg om.

Jan Tore Sanner: Jeg skal forsøke det.

Statsråd Marit Arnstad: Jeg deler representanten Sanners oppfatning av at vi i Norge bør ta i bruk naturgassen på flere områder, til transport, industri og kanskje også til gasskraftproduksjon. Jeg er enig i at det er et viktig valg vi her står overfor. Det vi diskuterer i dag, er ikke om vi skal ta naturgassen i bruk i Norge, men på hvilke vilkår skal vi ta naturgassen i bruk. Regjeringen er av den oppfatning at dersom en skal ta naturgassen i bruk i Norge, må det skje på et miljøvennlig grunnlag. Da må en avvente teknologi som fjerner de mest forurensende utslippene. Det er etter Regjeringens oppfatning et langsiktig valg som en må ta, knyttet til bruken av denne energikilden.

Når det gjelder spørsmålet om SFTs uttalelser og mulige vurderinger knyttet til SFT, har jeg ingen forutsetning for å kunne uttale meg om det SFT har sagt i denne saken, og heller ikke når det gjelder myndighetenes holdning til det. SFT er jo, som representanten Sanner kjenner til, konstitusjonelt ikke underlagt mitt departement.

Jan Tore Sanner (H): Det er ikke bare et spørsmål om vilkårene, jeg tror faktisk vi kan være enige et godt stykke på vei når det gjelder dem. Vi er opptatt av at økte utslipp i Norge må kompenseres med reduserte utslipp andre steder. Det har mange fordeler. Men det er også et spørsmål om når. Dette er ikke en ny debatt, dette kommer ikke som julekvelden på kjerringa. Vi har diskutert gasskraftverk i nesten ti år, og det statsråden signaliserer, er at vi skal fortsette å diskutere dette i ti år til.

Vi har enorme ressurser, og vi har kompetanse. Hvis Norge skal utvikle seg som energinasjon, hvis vi skal bidra til industriell utvikling, og hvis vi skal bidra på miljøsidan, er vi nødt til å fatte de politiske beslutningene nå. Begynner statsråden å se at Regjeringen trosser den politiske viljen i Stortinget med de strenge krav som er satt til gasskraftverk?

Statsråd Marit Arnstad: La meg først få understreke at Regjeringen gir uttrykk for akkurat den samme holdningen som den tidligere har gitt uttrykk for offentlig og overfor Stortinget når det gjelder holdningen til gasskraftverk. Det har vi også formidlet til Stortinget gjennom energimeldingen.

Dette er en debatt om på hvilke vilkår en skal ta i bruk naturgassen. Den viktigste premissen for meg er at vi ikke bør ta den i bruk til kraftproduksjon før vi har en teknologi på plass som fjerner de mest forurensende utslippene. Regjeringen har, i anken etter SFTs avgjørelse, åpnet for også å se på spørsmålet om et internasjonalt kvotesystem. Det syns jeg viser at det er vilje i Regjeringen til å vurdere. Når dette systemet er på plass, når en vet hva som er prisen på kvotene, når en vet hvilket system som er knyttet til det, når en vet hvor etterprøvbart systemet er, da er det aktuelt.

Det representanten Sanner nå snakker om, er perioden fra i dag og fram til et eventuelt kvotesystem er på plass, eller (presidenten klubber) eventuelt en ny teknologi er implementert. Det er vel et lite sprang (presidenten klubber) i forhold til de store sprang representanten Sanner mener dette handler om.

Presidenten: Og det, statsråd, var et sprang utenom talletiden.

Vi går da til neste hovedspørsmål.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker for at også de kvinnelige parlamentarikerne får lov å slippe til med hovedspørsmål. Jeg må avbryte denne debatten om olje og ber om å få stille barne- og familieministeren et spørsmål.

Tidskontoordningen ble vedtatt av Stortinget i juni 1993, og Kristelig Folkeparti var den gang veldig opptatt av at dette var en framtidsrettet ordning som gav foreldrene mulighet til mer tid med barna. Dessverre er det slik at reglene blir oppfattet som veldig vanskelige, og at det bare er 2 pst. – fortrinnsvis av mødrene – som har valgt ordningen.

Det er med stor forskrekkelse jeg leser i Dagsavisen den 28. desember at statsråden har truet med å kutte ut ordningen. Det reiser seg en del spørsmål i den forbindelse. Det er en avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker – overser statsråden det? Er ordningen godt nok kjent? I det hele tatt: Hva vil statsråden gjøre for at ordningen kan forandres i stedet for at den kuttes ut?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er faktisk glad for spørsmålet. Eg reagerte vel kanskje akkurat

like sterkt som spørjaren på formuleringane i intervjuet med meg i Dagsavisen.

Det eg sa til journalisten, var at eg ynskjer ikkje å gi opp ordninga. Eg ynskjer å sjå på ordninga, kanskje gjera ho enklare og gjera ho meir kjend. Eg har også lyst til å understreka at dette er ei av dei ordningane som Rikstrygdeverket har jobba veldig mykje med for at ho skal bli gjort kjend. Men eg trur at ei av ulempene med tidskontoordninga er at ho, slik ho vart vedteken for ein del år tilbake, kanskje er for rigid, og at det er vanskeleg å gjera endringar undervegs. Det er faktisk umogleg. Det eg ynskjer, er å ha ein dialog med Rikstrygdeverket, og vi har allereie fastsett eit møte som departementet skal ha med dei for å sjå kva vi kan gjera for å nå endå lenger ut med informasjon om ordninga.

Eg har også lyst til å seia at alle gravide kvinner, gjennom informasjon på helsestasjonar og i møte med dei ulike instansane faktisk får informasjon om tidskontoordninga, saman med dei andre ordningane som ein har for familiane i samband med fødsel. Det blir gitt ein ganske god og grundig informasjon til alle dei involverte, men det er tydeleg at det ikkje er nok. Eg synest sjølv det er ei god ordning. Eg ynskjer ikkje å gi opp, og eg ynskjer å gå mange rundar både med Rikstrygdeverket og med brukarane før ordninga skal leggest på is. Det er mi holdning til tidskontoordninga.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg synes var veldig positivt. Men det er helt klart at ordningen må gjøres bedre kjent. Når det er bare 2 pst. som velger en tidskontoordning som er nesten gratis for det offentlige, så kan man lese av statistikken at fra 1998 til 1999 – i det året hvor kontantstøtten ble innført – er det bare 7 pst. flere av foreldrene som velger å ta ut full permisjon for sine ettåringer.

Og da er mitt spørsmål til statsråden: Hvor lav prosentøkning skal man ha når det gjelder foreldre som tar hånd om sine egne barn i forhold til kontantstøtten? Hvor lav skal den prosenten være før statsråden velger å kutte ut en slik ordning, som tross alt koster staten mye mer enn det tidskontoordningen gjør – faktisk 3 milliarder kr?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er for så vidt eit nytt hovudspørsmål eg får. Eg skal prøva å gi eit kort svar på det.

Når eg seier at eg ynskjer å gå fleire rundar med omsyn til tidskontoordninga når berre 2 pst. nyttar seg av ho, så har eg faktisk ganske mykje å gå på når det gjeld kontantstøtta – i forhold til bruken av den og dei som tek seg av borna sine sjølve. Kontantstøtta skal også evaluerast, som representanten er kjend med, og vi skal gå nye rundar med tidskontoordninga. Eg trur begge desse ordningane til saman er med på å gjera kvardagen betre for foreldra.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jon Olav Alstad.

Jon Olav Alstad (A): Det kunne vært fristende å peke på at det i forbindelse med kontantstøtten bare er

0,7 pst. av fedrene som tar den i bruk, og utfordre statsråden på hva slags konsekvenser hun mener at det må få ikke minst for å stimulere fedrene til å ta den mye mer i bruk. Vi har en rekke tiltak som vi kan sette i verk for å få det til.

Mangelen på informasjon har tydelig helt fra starten av vært et problem når det gjelder tidskontoordningen, samtidig med at det er en innfløkt ordning. Inntrykket av at den er vanskelig, er stort både hos arbeidsgiverne og ikke minst hos dem som skal ta i bruk dette tilbudet. Og hvis jeg forstod statsråden rett, har det fram til nå ikke vært gjort noe særlig arbeid for å bedre tilgjengeligheten til dette tilbudet. Kan statsråden peke på konkret ting som kan gjøres framover for at tidskontoordningen kan bli et tilbud som kan tas mer i bruk? Jeg er ganske sikker på at det er et tilbud det er stort behov for.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For det første har vi når det gjeld dette med fedrars bruk av kontantstøtte, faktisk kome med eit trekk, og det er å føreslå egne farsrettar. Eg trur det vil føra til at fleire fedrar òg bruker retten i forhold til det å ta seg av borna sine i deira fyrste livsfase. Det ser eg optimistisk på.

Når det gjeld dette med å gjera tidskontoen betre kjend, så sa eg i det fyrste svaret mitt at alle gravide får informasjon om tidskontoordninga. Og særleg fleire enn alle gravide treng vi faktisk ikkje å nå. Men likevel har vi altså fastsett eit møte med Rikstrygdeverket. Eg trur at dei, gjennom sine folk på trygdekontora, treng betre informasjon. Rikstrygdeverket seier sjølv at dette er ei av dei ordningane dei har brukt mest tid og krefter på for å få informasjonen godt ut, men vi kan sikkert gjera det endå betre. Eg skal frå mi side gjera mitt for at ordninga skal bli betre kjend, men særleg fleire enn alle dei som er gravide, trur eg faktisk ikkje vi treng å nå.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Simonsen (Frp): Mitt spørsmål går til undervisningsministeren. Jeg skal love ikke å spørre om gasskraftverk.

Ved Høgskolen i Rogaland er situasjonen at rundt 100 ansatte må jobbe i brakker. Studentene trør nesten oppå hverandre. I lengden er situasjonen uholdbar. Det haster med det nybygget som har vært diskutert i flere år, men som en ennå ikke har fått prosjektmidler til.

Mitt spørsmål er ganske enkelt om undervisningsministeren nå vil legge sin tyngde inn for å få fortgang i dette prosjektet? Jeg hadde håpet at vi kunne få til et resultat ved hjelp av vår felles tyngde.

Statsråd Jon Lilletun: Eg har stor forståing for det siste resonnementet til representanten Simonsen, at med felles tyngde burde det meste kunne gå med desse to personane.

For å verte seriøs er det eit ganske vanskeleg problem som representanten Simonsen peiker på. Det er stort behov for nybygg på Høgskulen i Stavanger, slik det er ved ein god del andre høgskular. Nasjonen Noreg har ein vel-

dig høg aktivitet for tida, og på den bakgrunnen valde Regjeringa å ikkje leggje fram framlegg om nybygg i det budsjettet som vart vedteke no. Det fekk òg oppslutning frå ein stor del av Stortinget, der eit klart fleirtal sa det same.

Samtidig har Regjeringa prioritert bygg for vidareføring og oppstart den dagen det igjen skal byggjast. I Regjeringa sitt framlegg var Høgskulen i Halden nummer ein, Høgskulen i Stavanger nummer to, og så var det ei oversikt over mange andre bygg. Stortinget slutta seg til dette, og førte òg inn nokre andre bygg som burde opp, og gav nokre prosjekteringsmidlar der.

I og med at Halden og Stavanger står på dei plassane som dei gjer, fører eg i desse dagane samtalar med Statsbygg for at dei frie prosjekteringsmidlane som dei har, kan brukast på akkurat desse høgskulane. Eg ser ganske optimistisk på at vi skal greie å få inn midlar slik at vi kan fullføre prosjekteringa, slik at det er klart den dagen regjering og storting gjev klårtsignal for fleire nybygg.

Jan Simonsen (Frp): Jeg må si meg ganske fornøyd med statsrådets svar. Det ligger der en erkjennelse av at det er et prekært behov. Og en slik erkjennelse har altså ført til at statsråden nå legger press på Statsbygg for å få fortgang i prosjektet. Jeg har i grunnen ikke noe tillegsspørsmål, vil bare takke for svaret. Skulle jeg hatt et tillegsspørsmål, så måtte det i så fall bare være om statsråden har hatt en god jul og et godt nyttår.

Presidenten: Presidenten er noe i tvil om statsråden ønsker å svare på tillegsspørsmålet, men overlater det til statsråden.

Statsråd Jon Lilletun: Ja, då vil eg gjerne stadfeste representanten sitt spørsmål. Som ei vidareføring av den saka som han tok opp, vil eg gjerne seie at vi får halde fram med å leggje felles tyngde i arbeidet, så trur eg det skal gå bra i Stavanger.

Presidenten: Presidenten antar at det er best å komme vidare med neste hovudspørsmål.

Tomas Norvoll (A): Jeg har et helt annet spørsmål til utdanningsministeren.

Vi er veldig enige om at den norske skole stort sett er bra, men vi får altfor ofte eksempler på nedslitte og til dels helsefarlige bygninger i skoleverket. Elevene har ikke noen lov som sikrer arbeidsmiljøet deres, slik som alle andre i samfunnet har. Det finnes riktignok en forskrift, men nå viser det seg at denne ikke fungerer. Den er ikke et verktøy for elever og foreldre for å sikre at feil blir rettet på.

Det er fattet et vedtak om at det skal lages en lov som skal sikre arbeidsmiljøet til elevene på lik linje med folk i arbeidslivet, men det har gått lovlig sent. For halvannet år siden ble statsråden bedt om å påskynde arbeidet. Nå først ryktes det at et utvalg er i ferd med å avslutte sitt arbeid. Så går det vel noe tid før departementet får levert noe til oss. Hvorfor tar det så lang tid? Synes statsråden

det er greit at mange elver har arbeidsforhold ingen andre ville akseptert?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er glad for at representanten Norvoll sa at det gjekk lovleg seint og ikkje ulovleg seint, for eg er villig til å erkjenne at denne saka har teke lenger tid enn ho burde frå mi og Regjeringa si side.

Eg fekk i går overlevert eit utvalsarbeid frå ei arbeidsgruppe som har vurdert saka. Det dei spesielt har gått igjennom, er kva som er forskjell på ei eventuell eiga lov og den forskrifta som vart innført frå 1. januar i fjor, som skal ta i vare dei same forholda. Det som er konklusjonen til denne arbeidsgruppa, er at på dei fleste områda dekkjer denne forskrifta det ein lov ville gjere. Det er to unntak: Det eine er brukarmedverkinga. Der er intensjonen i forskrifta at det skal fungere på same måten, men det er ikkje dei same legale rettane for brukarane til å få saka oppover i systemet. Det andre gjeld klagerett og tilsynsfullmakt. Kommunen har der sjølv tilsynsfullmakt, og det vert peika på som ein forskjell frå tilsynsfullmakt knytt til arbeidsmiljølova.

Så seier representanten Norvoll at det alt er klart at forskrifta ikkje fungerer godt nok. Det er mogeleg den konklusjonen er rett, men i løpet av denne månaden vil evalueringa av forskrifta, altså ein gjennomgang av alle kommunane, ligge føre frå Helsedepartementet. Då vil vi kunne slå det fast. Så når vi no har fått den rapporten eg fekk i går, og vi får den evalueringa, skal vi raskt kome til Stortinget med ei vurdering og eventuelle forslag til endringar. Det er viktig at ein ikkje berre legg nye lover oppå dei andre, men at ein i staden ser på om det går an å betre det som allereie er, slik at ikkje mengda av lover vert for stor. Vi skal òg ha eit enklare Noreg.

Representanten Norvoll og eg er heilt samde om at det trengst å gjere noko.

Tomas Norvoll (A): Første gang man fattet vedtak om at man ønsker en lovbeskyttelse av elevenes arbeidsmiljø, skjedde i forrige periode. Da var det en lengre vurdering i utdanningskomiteen om hvorvidt man skulle ha forskrift eller lov. Vi landet på at vi ville ha en lov for å sikre sterkest mulig vern. Lederen av komiteen da hette Jon Lilletun, så jeg vil advare mot at man nå går bort fra det som Stortinget tidligere har vedtatt.

Når statsråden sier at dette skal skje raskt, må jeg få lov å spørre: Hva er raskt i denne sammenhengen? Og vil han foreta seg noe øyeblikkelig for å forbedre elevenes arbeidsmiljø og sikkerhet mens vi venter og venter på at dette arbeidet skal bli ferdig i utvalg og ikke minst i departement?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er ikkje heilt sikker på at alle den gongen Stortinget gjorde det vedtaket det gjorde, var heilt klare over kor omfattande den forskrifta som då vart vedteken, men ikkje sett ut i livet, var, og det er grunnen til at vi har teke den samanliknande vurderinga. I alle fall var ikkje eg klar over kor omfattande forskrifta var som den førre regjeringa sette i verk.

Kva er fort, spør representanten Norvoll. Om vi endrar forskrifta på dei to punkta eg sa, kan Regjeringa gjere det ganske omgåande. Skal det lagast ei lov, er det eit lengre prosjekt. I alle fall lover eg at eg skal meddele Stortinget kva Regjeringa vil gjere, i denne stortings-sesjonen, altså før sommaren, slik at dette kan setjast i verk rimeleg fort. Men det vi kan gjere raskast, er altså å styrkje forskrifta, for lovarbeid tek mykje lenger tid.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Rune Kristiansen.

Rune E. Kristiansen (A): Dette er en sak som svært mange er opptatt av. Det er titusener av elever i skolen som har klimaforhold som er svært vanskelige, og Barneombudet sier i Dagsavisen i dag at han er svært skuffet over det tempoet som statsråden har hatt i denne saken. Og når statsråden i dag sier til Dagsavisen at det snart vil komme regelendringer, så er vi også kjent med statsrådens syn på hva «snart» er i andre sammenhenger, og det kan ofte ta svært lang tid. Er snart i denne sammenhengen etter statsrådens syn vurdert til en måned, et halvt år eller et år? Nå sa han i første halvår, før sommeren, og det er jo noe mer konkret enn det vi kanskje er vant til, men jeg vil i alle fall be statsråden skjerpe seg i forhold til den saken som har vært til behandling, og som er oppe her i spørretimen i dag. Og jeg vil utfordre statsråden til å være mer konkret om når det kan komme en regelendring fra statsrådens side.

Statsråd Jon Lilletun: Då skal eg gjenta det ein gong til, eg meiner eg var temmeleg konkret. Det eg sa, var at om vi gjer ei endring i forskrifta, vil det kunne skje ganske snart og setjast i verk ganske så fort. Skal vi gjere eit lovarbeid, vil det ta lengre tid, men i alle fall skal Stortinget verte kjent med resultatet før sommarferien. Og det er så konkret som eg kjem til å vere.

Det er heilt rett det representanten Rune Kristiansen seier, at det er mange ungar som har det vondt på grunn av dette, men eg vil minne om at dette ikkje er noko som har oppstått akkurat no. Vi har eit felles ansvar gjennom ganske så mange år i forhold til kva slags reglar og lovverk vi har hatt når det gjeld vedlikehald. Det kunne seiast mykje om kven som har hatt ansvaret i forhold til det, men no er det viktig å få gjort noko, og det bør gjerast snart.

Presidenten: Vi går vidare til nytt hovudspørsmål.

Petter Løvik (H): Eg vil gjerne stille spørsmål til kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren.

Høgre er svært opptatt av miljøet i skulen og ser det som viktig for å skape ein betre skule. To gonger tidlegare har eg stilt spørsmål på vegner av Høgre til statsråden om vald mot lærarar i norsk skule, første gongen på bakgrunn av at kvar fjerde lærar i barne- og ungdomstrinnet var utsett for vald, andre gongen på bakgrunn av medieoppslag om drapstruslar overfor lærarar og forsøk på elds-påsetting. Statsråden har begge gongene vist til at dette er

ei alvorleg og viktig sak, og at det i nær framtid skal hal-dast møte. Han har også sagt at denne situasjonen må vi få gjort noko konkret med. Situasjonen har ikkje blitt betre i dei to åra som har gått sia eg spurde første gongen, heller tvert om. Og eg vil gjerne spørje statsråden: Kva er gjort og kva vil bli gjort når det gjeld den aukande valden overfor lærarar i norsk skule?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er heilt samd med representanten Løvik i at dette er eit alvorleg problem. Eg minnest godt dei to føregåande spørsmåla, og eg trur dei var noko meir omfattande enn det som no vert stilt, at det gjekk på vald i skulen generelt. Det er heilt klart at dette er noko vi tek på alvor, men vi må erkjenne at det er ein langsiktig prosess å snu den trenden.

Ei rekkje handlingsplanar mot vald og mobbing er vedtekne og sette i verk, og ein del stader fungerer dei godt og andre stader mindre godt. Det er utarbeidd i samarbeid mellom vårt departement og Foreldreutvalet for grunnskulen ei rekkje rettleiingsprosjekt, og vi har styrkt PP-tenesta i skulen no med om lag 220 stillingar, som òg går inn i dette arbeidet. Programmet for skulemekling er etablert, evaluert og utvida. Vi har utvida politikontakt-systemet i skulen, slik at det i dag er ganske utbygt. Eg ynskjer at det skal vere politikontakt på dei skulane som vil ha det. Vi har i lag med Barne- og familiedepartementet eit utviklingsprogram i ti kommunar, der vi prøver å ha eit tverretatleg prosjekt som går i forhold til vald. I samarbeid med Det kriminalitetsforebyggende råd har vi ei undervisningspakke som er tilgjengeleg for alle skular. Vi har òg akkurat vedteke ein handlingsplan mot rasisme – det er desse miljøa som har stått for ein del av det verste i forhold til lærarane – og vi har ei faggruppe for vurdering av ulike program for styrking av lærings- og oppvekstmiljøa, i samarbeid mellom KUF og BFD.

I det heile er dette arbeidet intensivert ganske omfattande. Men eg står ikkje og seier at dette problemet er løyst, det er ei langsiktig forverring av problema eg trur vi har stoppa, og vi er i gang med å betre situasjonen.

Petter Løvik (H): Eg takkar for svaret. Men spørsmålet mitt galdt både no og ved tidlegare høve spesielt vald mot lærarar, som også er veldig alvorleg.

Vi kjenner til at Regjeringa no foreslår ei lovendring som gjer det muleg for kommunen, ikkje for den enkelte skule, etter omfattande vurdering å flytte elevar i heilt spesielle tilfelle ut av klasse og skule. Dette er for så vidt positivt, men neppe nok. Og for Høgre er det veldig viktig at skulen har mulegheiter til å reagere kontant når slike ting oppstår. Eg trur vi også må setje dette inn i ein større samanheng. Inkludering og integrering i den vanlege skulen har vore svært positivt i Noreg, men eg trur no at 25 år etter at spesialskulelova vart oppheva, må vi ta oss tid til å sjå på om ein del enkeltelevar, både når det gjeld valdelege og andre elevar, kunne ha hatt betre av eit anna tilbod enn den ordinære skulen.

Vil statsråden også vurdere slike tiltak i det vidare arbeidet?

Statsråd Jon Lilletun: Eg kan stadfeste at vi vil vurdere mange tiltak, men ikkje oppretting av spesialskule-systemet igjen. Integreringstanken har kome, og den har vorte lovfesta – og den kjem vi til å stå ved. Men samstundes er det klart påvist at i enkelttilfelle kan det vere nyttig både for eleven og for skulen at ein tek eleven ut og plasserer vedkomande i eit nytt miljø. Og det har vist seg at det som har vore eit problem, har vorte noko heilt anna i ein annan skule i nærleiken, eller i forsterka skular i enkelte kommunar.

Vi vil evaluere den erfaringa vi har med desse selektive tiltaka, og vi vil sjølvsagt òg vente på det svaret som riksadvokaten no skal gje Lærerforbundet i forhold til at dei ynskjer at ei sak skal kunne meldast straks, utan at dei sjølve må gjere det. Her vil vi følgje nøye med på kva Riksadvokaten seier i forhold til dette, men spesialskule-systemet er vekke for godt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Bjørn Hernæs.

Bjørn Hernæs (H): I nesten all debatt om den alvorlige kriminalitetsutviklingen henvises det til viktigheten av forebyggende arbeid. I den sammenhengen understreker man alltid hvor viktig det er med samarbeid mellom foreldre og skole.

Nå ser vi i Dagsavisen for 6. januar at Lærerforbundet krever offentlig påtale for vold mot lærere, fordi lærere selv ikke anmelder vold. Da er vi jo inne i denne situasjonen med ansvarsfraskrivelse, som er oppe i mange sammenhenger i vår debatt.

Jeg har lyst til å spørre statsråden om han ikke erkjenner at for det første har systemet allerede lidd skade når skolen selv ikke klarer å holde en disiplin som hindrer vold mot elevene. Jeg har også lyst til å spørre om ikke statsråden da finner det betimelig å ta opp med lærerorganisasjonene den holdningsendring blant lærerne som må til hvis de ikke har det som vi i gamle dager kalte sivilcourage til å anmelde når de blir utsatt for en vold som de selv ikke har klart å forebygge. Skal vi bare føre alt over til påtalemyndighet, politi og lensmenn – og fengsel?

Statsråd Jon Lilletun: Som eg sa, vil eg vente på Riksadvokaten sitt svar i denne saka. Men grunnen til at Lærerforbundet har sendt søknaden, er at det er ei redsle for represaliar frå dei mest utagerande om lærarane sjølve melder saka. Eg vil ikkje ta stilling til det før eg har sett Riksadvokaten si vurdering.

Så har eg lyst til å seie til representanten Hernæs at vi ikkje berre kan laste alt ansvar over på skulen. Det er slik at det er foreldra som har hovudansvaret for oppdraginga, og skulen skal hjelpe heimen. Ut frå det må vi òg sjå at ein lærar og ein skuleklasse og ein skule står i ein mykje tøffare situasjon no enn tidlegare, og difor kan ein ikkje berre vise til at tidlegare var det disiplin. Men når det er sagt, vil eg imøtekome det som representanten Hernæs spør om, og sjølvsagt vil eg òg drøfte det siste utspelet som har kome frå Lærerforbundet i forhold til

den totale situasjonen i skulen. Det er alvorleg at dette skjer, men no er det framleis unntaka – og det er det òg viktig å halde fast på.

Presidenten: Grete Knudsen – til oppfølgingsspørsmål.

Grete Knudsen (A): Jeg tolker det svaret som statsråd Lilletun nå gav til representanten Løvik, som at man ikke lar seg presse i retning av en annen skolepolitikk enn den det er et stort flertall for her i dette huset.

Når man i en skole er i en vanskelig situasjon og enkeltelever har problemer, er svaret å tilføre flere voksne som kan hjelpe i et fellesskap. Det å flytte enkeltelever ut er en veldig kortsiktig politikk, for på et eller annet tidspunkt skal de inn i samfunnet og fungere som samfunns-mennesker.

Så mitt spørsmål går på om Regjeringen som ledd i denne handlingsplanen vil fortsette sitt arbeid med å tilføre flere voksne inn i skolen, ikke minst på ungdomstrinnet, slik at hver enkelt elev får en langt større trygghet, og slik at den enkelte lærer også blir tryggere i sin situasjon.

Statsråd Jon Lilletun: Til det siste vil eg svare stadfeste: Vi har sett i gang eit forsøk med større lærartettleik, vi har òg sagt at vi ynskjer nye yrkesgrupper inn, og det arbeidet vil vi halde fram med.

Når det gjeld det som var utgangspunktet for spørsmålet til representanten Knudsen som oppfølging av dei tidlegare spørsmåla, vil eg stadfeste at Regjeringa og statsråden ikkje tenkjer å la seg presse til å få spesialskule-systemet innført igjen. Derimot trur eg at det kan vere behov for å vurdere om det i enkelttilfelle skal vere høve til over ein periode å flytte ein elev ikkje langt vekk til ein spesialskule, men kanskje til naboskulen, kanskje til eit tiltak som er meir praksisorientert. Vi har hatt eksempel på at heile klassen har flytta og eleven har sete igjen, og vi må klare å lage ei lita opning i forhold til det. Men som hovudpremiss er representanten Knudsen og statsråden og Regjeringa samde.

Presidenten: Vi går vidare til siste hovudspørsmål.

Ursula Evje (Frp): Jeg har et spørsmål til statsråd Lilletun, og det går på noe av det samme som representanten Norvoll hadde oppe i forbindelse med HMS-forskriften, og den artikkelen som står i Dagsavisen i dag.

Det er faktisk veldig viktig ved innføring av Reform 97 at foreldrene er trygge for småbarna når de er på skolen, 100 pst. trygge. Så sent som i år, i år 2000, skjedde det igjen en nestenulykke i Sørums kommun, hvor en 6-åring skled gjennom skolegården, ut av skolegården og ut på en riksvei. Det var bare flaks som gjorde at dette barnet ikke ble overkjørt. Dagens sikring er et hullete gjerde og en ødelagt port.

Hva vil statsråden gjøre for å innføre minstestandarder med tanke på sikring av nærmiljøet til skolegårdene for småbarna spesifikt?

Statsråd Jon Lilletun: I den forskrifta som representanten Evje nemnde, er òg det forholdet omtalt. Det er to ting vi må sjå på ved evalueringa, som vil ligge føre i slutten av månaden. Det eine er: Er det godt nok teke i vare i teksten og i pålegga? Og like eins: Er det gjennomført, er brukardelen og tilsynsdelen styrkt, slik som eg sa? Så det eg vil gjere, er å ta med det momentet i den behandlinga som vi no skal ha av denne saka.

Eg trur at når det gjeld 6-åringane og Reform 97, er det kanskje 6-åringane som har dei beste lokala i norsk skule i dag. På grunn av den statlege tilskotsordninga for skulebygg ved gjennomføringa av reforma, trur eg at dei aller fleste 6-åringar har gode, tidsmessige lokale. Uteareala kan ein stille noko større spørsmål ved, slik som representanten Evje seier.

Sjølvsagt skal ein vere trygg i forhold til at det er gjort det som gjerast kan for at det er trygt. Men samstundes vil leik alltid ha ein risiko ved seg, det vil alltid vere slik at ting kan skje. Og eg er litt redd for at samfunnet trur vi kan førebyggje alle former for ulykker. Det vi har gjort i forhold til leikeapparat t.d., kan tyde på at ein ikkje fekk med seg at det faktisk òg kan skje uhell.

Men eg stør representanten Evje i det som er hennar hovudsak. Vi må gjere det så trygt vi kan, og i den evalueringa og i framhaldet av det arbeidet som eg har snakka om tidlegare i dag, vil det poenget som representanten Evje har teke opp her no, verte teke med.

Ursula Evje (Frp): Jeg har et kort oppfølgingsspørsmål.

Behandlingen av en slik sak tar normalt noe tid både i departementet og i dette hus. I mellomtiden kan vi meget vel få barn som blir lemlestet eller drept når de skulle ha vært trygge i skolen. Kan statsråden tenke seg å komme med en eller annen form for rundskriv eller hva som helst som instruerer kommunene om virkelig å etterse dette, og komme med strakstiltak inntil det kommer noe mer varig?

Statsråd Jon Lilletun: Det å bevisstgjere alle ansvarlege ute og oss sjøve på kor viktig dette er, er viktig til kvar tid. Som eg sa i eit tidlegare svar: Dersom vi bestemmer oss for at det er forskrifta vi vil styrkje, kan det skje ganske fort. I så fall vil eg meine at vi skal ta den kunngjeringa som representanten Evje spør etter, i den samanhengen. Skulle vi finne at det er lovvegen vi skal gå – og det vil ta lengre tid – vil eg imøtekomme det som representanten Evje spør om.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Rolf Reikvam.

Rolf Reikvam (SV): Barneombudet har tidligere anslått at det vil koste ca. 15 milliarder kr å ruste opp barne-skolene og barnehagene slik at man oppfyller kravene til det fysiske arbeidsmiljøet som ligger i forskriften. I en kommune som Hammerfest vet vi at det vil koste 130 mill. kr å oppfylle de kravene som ligger i forskriften, og forskriften går bare på det fysiske arbeidsmiljøet. Men en eventuell lov, en arbeidsmiljølov for elevene,

burde omfatte noe mer, den burde også omfatte det som går på medbestemmelsesbiten, elevdeltakelsen, både i undervisning og i skolesamfunn osv.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Når han sitter og vurderer om han skal foreslå en ny lov eller gjøre noe med forskriftene, vil dette momentet som går på elevmedvirkning, elevdeltakelse, være en del av vurderingene, slik at han har et større perspektiv enn kun det fysiske arbeidsmiljøet?

Statsråd Jon Lilletun: Eg har sagt at ein av dei tinga som truleg treng å verte styrkt, er brukarmedverknad, men det gjeld sjølvsagt fyrst og fremst det fysiske miljøet og arbeidsmiljøet.

Den biten som representanten Reikvam tek opp, det med ein skikkeleg innverknad på heile kvardagen og elevmedverknadsdelen, er svært viktig i forhold til læringssituasjonen i skulen. Eg meiner at den ikkje fyrst og fremst høyrer heime verken i forskrifta eller i ei slik arbeidsmiljølov, men den høyrer fyrst og fremst heime i læreplanar, i verksemdsplanane for skulen totalt. Og der er det i den nye opplæringslova kraftige forbetringar. Det har vi i samarbeid med ein del frivillige organisasjonar og elevorganisasjonane prøvd å styrkje. Eg er villig til å gå ganske langt i å halde fram med demokratiarbeidet og medverknadsarbeidet i skulen, men eg trur det best kan skje i den ordinære lova som vi har i grunnskulen, og i dei ordinære verksemdsplanane.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Bjørn Hernæs til statsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsministeren er bortreist.

Spørsmålene 2 og 3, fra representanten Ingvald Godal til utenriksministeren, må utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Øystein Hedstrøm til landbruksministeren, vil bli besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren på vegne av landbruksministeren, som er bortreist,

Spørsmål 8, fra representanten Synnøve Konglevoll til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten John I. Alveim til helseministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 23, fra representanten Hallgeir H. Lange-land til miljøvernministeren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkommende.

S p ø r s m å l 1

Fra representanten Bjørn Hernæs til statsministeren:

«Det er alminnelig kjent at det kriminelle motorsykelmiljøet bruker kjente politikere, kunstnere, artister og andre kjente personer for å forbedre sitt tvilsomme renommé.

Er det mulig at statsministeren ikke er kjent med dette, eller hvordan forklarer han ellers sin omgang med Bandidos og bemerkningen «Vi tar i bruk alle gode krefter», slik det er gjengitt i Aftenposten 3. desember 1999?»

S p ø r s m å l 2

Fra representanten Ingvald Godal til utenriksministeren:

«Kva vert gjort for å yte humanitær hjelp til ofra for krigen i Tsjetsjenia, ein tenkjer her i særleg grad på dei mest hjelpetrengande, så som såra, sjuke, barn og gamle?»

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Ingvald Godal til utenriksministeren:

«På bakgrunn av dei prinsipp og argument som vart lagde til grunn for det internasjonale samfunnet si rekkje av tiltak mot Serbia og serbarane for deira brot på menneskerettane i tidlegare Jugoslavia og som Noreg aktivt støtta, kva tiltak vil Regjeringa gå inn for mot russarane for deira framferd i Tsjetsjenia?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt.

S p ø r s m å l 4

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«I svaret på mitt spørsmål til finansministeren i ordinær spørretime 24. november 1999 om svikt i nybilsalget i Norge opplyser statsråden at snittet for nybilsalget i 1996-1998 er 143 000. Dette er etter mine opplysninger feil.

Hvor har statsråden hentet sine tall fra?»

Statsråd Gudmund Restad: Svaret på det konkrete spørsmålet er kort og godt Statistisk sentralbyrå. Jeg vil likevel gi et noe mer uttømmende svar for å bidra til å forklare uoverensstemmelsen mellom forskjellige biltall.

Til grunn for de oppgitte tallene lå statistikken for førstegangsregistreringen av biler, som altså er hentet fra Statistisk sentralbyrå, som igjen baserer sin statistikk på tall fra Vegdirektoratet. Representanten Johnsens spørsmål 24. november 1999 dreide seg om hva jeg mente var årsaken til nedgangen i nybilsalget så langt i 1999. Det gav jeg min vurdering av. I svaret oppgav jeg imidlertid også noen tall, bl.a. det årlige gjennomsnittstallet for nyregistrerte biler i Norge i perioden 1996-1998.

Denne statistikken omfatter både registrerte nye og bruktimporterte biler, og er den referansen bl.a. Finans-

departementet bruker når en skal måle aktiviteten i dette markedet. Blant annet når en ønsker å se på hvordan husholdningenes bilkjøp påvirker gjennomsnittsalderen for den norske bilparken, er det relevant å ta med de bruktimporterte kjøretøyene. Gjennomsnittsalderen for de bruktimporterte kjøretøyene er klart lavere enn gjennomsnittsalderen for den norske bilparken.

Importen av brukte kjøretøyer lå fram til og med 1995 på mellom 1 000 og 8 000 biler årlig. I 1996 steg importen av brukte biler til over 20 000, og den lå i den aktuelle perioden, 1996-1998, i gjennomsnitt på knappe 24 000 årlig. Førstegangsregistrerte nye biler lå i samme perioden i gjennomsnitt på knappe 124 000. I gjennomsnitt over denne treårsperioden var dermed den samlede førstegangsregistreringen vel 147 500. Ved en inkurie kom jeg dessverre i mitt svar 24. november til å oppgi et feilaktig tall på førstegangsregistrerte biler, nemlig 143 000 i stedet for 147 500. De korrekte tallene finnes for øvrig i nasjonalbudsjettet 2000.

Jeg innser at opplysningene om antall førstegangsregistrerte biler kunne virke forvirrende siden spørsmålet den 24. november begrenset seg til utviklingen i nybilsalget. Jeg mener likevel at førstegangsregistreringer, altså summen av nye og bruktimporterte biler, gir et mer korrekt bilde av utviklingen av den norske bilparken enn nybilsalget alene.

Lodve Solholm hadde her teke over presidentplassen.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret, som jeg selvfølgelig ikke er fornøyd med.

Jeg må si at når statsråden opererer med førstegangsregistrerte biler når jeg spør om nybilsalget i løpet av året, så er det to vidt forskjellige ting. I mitt spørsmål spurte jeg tydelig om nybilsalget, altså helt nye biler. Og jeg fikk følgende svar:

«Til tross for en viss nedgang gjennom andre halvår av fjoråret ble det i perioden 1996-1998 sett under ett registrert vel 143 000 biler i årlig gjennomsnitt.»

Det må selvfølgelig forstås som nye biler som er registrert, og at en ikke tar med bruktbilene, som statsråden her gjør.

Jeg føler meg ført bak lyset. (Presidenten klubber.) Og jeg har følgende spørsmål til presidenten: Vil han i etterfølgende spørsmål sørge for (presidenten klubber igjen) at jeg får de korrekte opplysningene, og at han for fremtiden kommer fram med de opplysningene som er korrekte?

Presidenten: Presidenten vil be om at ein respekterer taletida, som er eitt minutt.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg går ut fra at Johnsen mente å rette spørsmålet til finansministeren via presidenten, og ikke til presidenten. Jeg går ut fra at det var en forsnakkelse.

Det som var temaet i spørsmålet den 24. november, var hva min forklaring var på at man hadde hatt en nedgang i nybilsalget. Og det var det ikke noen uenighet om;

vi var litt uenige om akkurat hvor stor nedgang det hadde vært, men vi var enige om at det var en betydelig nedgang.

Som jeg sa, jeg forstår at det kan ha virket forvirrende når jeg brukte det som er normalt, nemlig førstegangsregistrerte biler, som ikke bare omfatter helt nye biler, men også bruktbilimporten. Og etter hvert som bruktbilimporten har økt kraftig i omfang siden 1996, er selvfølgelig andelen av disse bruktbilene blitt større og større. Men jeg skal oppgi noe som kan oppfattes som en korleksjon av tall. Jeg oppgav i mitt svar den 24. november 1999 at det i nasjonalbudsjettet var anslått at førstegangsregistrerte biler i 1999 ville bli 117 000. (Presidentens klubber.) – Kan jeg få bruke noen sekunder, president? – Nå er statistikken kommet, den er tilgjengelig og viser at det ble førstegangsregistrert 123 820 biler i 1999. Av disse var 101 287 helt nye biler, og 22 533 bruktimporterte biler.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret, som jeg selvfølgelig ennå ikke er fornøyd med. Jeg må jo si at jeg forventer at statsråder fra denne talerstolen kommer med de riktige tallene som jeg ber om.

I Norge har vi den eldste bilparken i Vest-Europa med gjennomsnittlig ti år gamle biler. Av barnefamilier som har tre barn, er det 97 pst. som har bil. Av barnefamilier som har to barn, er det 92 pst. som har bil. Disse kjører altså rundt i de mest trafikksfarlige bilene i Vest-Europa. Synes finansministeren dette er tilfredsstillende? Og hvis han ikke synes det, hva vil han gjøre for at vi snarest kan få en endring av dette?

Presidenten: Presidenten er noko i tvil om dette er eit oppfølgingsspørsmål i forhold til hovudspørsmålet, men gir statsråden høve til å svare.

Statsråd Gudmund Restad: Jeg registrerer at Johnsen denne gangen, som den 24. november, ikke er fornøyd i det hele tatt med de svar han får fra finansministeren. Hvis det kan bli gjøremål for Jan Johnsen, skal jeg gjerne beklage at det ble gitt et tall som kunne virke forvirrende, siden det var nybilsalget som var hovedtemaet. Men det var ikke antall solgte nybiler som var Johnsens spørsmål den gangen, det var bare forklaringen på at man hadde fått en reduksjon i nybilsalget i Norge i motsetning til i resten av Europa. Og det mener jeg at jeg gav et godt svar på.

S p ø r s m å l 5

Børge Brende (H): Jeg får håpe at jeg blir noe mer fornøyd med svarene fra finansministeren. Jeg har følgende spørsmål:

«Formuesskatten ble i høst skjerpet gjennom manglende prisjustering av fribeløpet. I julen uttalte finansministeren at formuesskatten ikke er liv laga da den etter hvert er mer og mer en særnorsk skatt på norsk eierskap. Dette har finansministeren også tidligere uttalt. Han har også tidligere uttalt at det er for stor forskjell i beskatning

gen av kapital- og arbeidsinntekt, men har likevel økt marginalsatten for arbeid til 56 pst. i høst. Når vil statsråden fremme forslag om avvikling av formuesskatten?»

Statsråd Gudmund Restad: Dagens formuesskatt er etter min mening beheftet med betydelige svakheter. Den er bl.a. preget av at ulike formuesobjekter verdsettes til dels svært forskjellig. Jeg har tidligere pekt på at dette virker lite rimelig, og at en enten bør arbeide mot en mer likeartet verdsetting for formuesskatteformål, eller at formuesskatten bør fjernes.

Bortfall av formuesskatten reiser imidlertid flere spørsmål. Blant annet må en både avklare hvordan provenytapet på nesten 6 milliarder kr bør dekkes inn, og hvordan en kan opprettholde en god fordelingsprofil i skattesystemet. På tross av formuesskattens mangler betales den for en stor del av personer med de høyeste inntektene. I 1997 ble nesten en fjerdedel av formuesskatten betalt av den ene prosenten av befolkningen med de høyeste inntektene. Disse forholdene gjør at endringer i formuesskatten må ses i sammenheng med endringer i resten av skatte- og avgiftssystemet. Et slikt arbeid vil kreve betydelig innsats i Finansdepartementet og må ta noe tid.

Jeg vil i løpet av våren legge fram to andre omfattende skattesaker for Stortinget: et forslag til merverdiavgiftsreform og et forslag til boligtaksering. Disse sakene er krevende og er gitt den høyeste prioriteten i departementet. Jeg kan derfor ikke nå love at også forslag om endringer i formuesskatten eller andre større endringer i skattelekene kan fremmes i denne sesjonen. Jeg anser imidlertid de aktuelle skattespørsmålene som så viktige at det vil arbeides med sikte på å legge dem fram for Stortinget så snart som praktisk mulig.

Børge Brende (H): Først må jeg si at jeg er glad for at finansministeren fastslår at han mener at formuesskatten ikke er liv laga. At han har problemer med å fremme noe forslag om avvikling av formuesskatten i løpet av vårsesjonen, har jeg forståelse for. Når finansministeren nå sier at han kommer til å fremme et forslag om boligskatt og om merverdiavgift til våren, betyr det at finansministeren da ikke vil komme med det han også har lovt, nemlig en oppfølging når det gjelder flatere skatt – en omlegging av skattesystemet – hvor det ville ha vært naturlig også å komme inn på det som går på formuesskatten? Vil finansministeren si noe om når oppfølgingen når det gjelder flatere skatt kommer, og om formuesskatten da også vil bli behandlet?

Statsråd Gudmund Restad: Det er riktig at vi i Finansdepartementet har til behandling bl.a. en utredning om flatere skatt. Jeg har lenge hatt intensjoner om – og jeg ser at det hadde vært sterkt ønskelig – at denne saken kan fremmes som en stortingsmelding allerede i vårsesjonen, slik at Stortinget kunne behandle saken og gi sine tilbakemeldinger da. Jeg har ikke helt gitt opp tanken, men jeg var i mitt forrige svar ærlig nok til å si at jeg ikke tør love at det kan skje, rett og slett fordi kapasiteten i Finansdepartementet er belagt med andre store saker. Er

det mulig, er det fortsatt mitt ønske å kunne fremme dette allerede i vårsesjonen, men i alle fall vil det ikke bli brukt lengre tid på denne saken enn høyst nødvendig. Som jeg sa i mitt første svar, så vil disse større skatte-spørsmålene bli lagt fram for Stortinget så snart som praktisk mulig. Det vil være naturlig at også formuesskattens skjebne blir vurdert i forbindelse med dette spørsmålet.

Børge Brende (H): Jeg takker igjen for svaret. Jeg syns det er positivt at finansministeren bekrefter at man i departementet arbeider med formuesskattens fremtid, at det ikke bare er noe som finansministeren tenker på, og at det vil være en del av en innstilling om flatere skatt. Om den kommer i løpet av vårsesjonen eller til høsten, er selvsagt opp til finansministeren. Desto raskere den kommer, desto bedre. Et problem blir det selvsagt å ta til orde for flatere beskatning når man i høst gjorde skatten mindre flat, men det er sikkert et spørsmål finansministeren jobber med.

Når man skal vurdere formuesskatten, vil man da se på 80 pst.-regelen – en begrensingsregel om at man ikke skal betale mer enn 80 pst. av inntekten i formues- og inntektsskatt – og gjøre den reell? I dag er det mange som faktisk betaler mer på grunn av en 0,6 pst.-regel – man kan ikke sette ned formuesskatten mer enn til 0,6 pst.

Statsråd Gudmund Restad: Hvis formuesskatten blir videreført, forutsetter det fra min side at man må forbedre måten å verdsette de forskjellige formuesobjekter på, slik at formuesskatten blir noe mer rimelig og rettferdig enn den er i dag. Hvis det skjer, vil selvfølgelig 80 pst.-regelen fortsatt ha betydning. Jeg vil ikke uten videre si at jeg mener 80 pst.-regelen er urimelig slik den er i dag, og jeg vil i hvert fall ikke love at det blir gjort endringer der. Hvis formuesskatten derimot blir fjernet, er 80 pst.-regelen ikke interessant lenger. Da har den ikke lenger noen betydning og nuller seg jo ut automatisk.

S p ø r s m å l 6

Børge Brende (H): «Statsministeren har varslet at Regjeringen kommer med forslag om en endring av dagens opsjonsregler. Regelverket for opsjoner er så komplisert at en håndbok på 80 sider er påkrevd som veiledning. I Sverige har man nå vedtatt å endre regelverket slik at opsjoner beskattes når de innløses, og slik greier man også å holde på kompetente medarbeidere.

Hvilken tidsplan har Regjeringen lagt for innføring av opsjonsregler som er konkurransedyktige med det man ser i andre land, gjennom å endre beskatningstidspunktet?»

Statsråd Gudmund Restad: Jeg ser mange positive sider ved at bedrifter velger å tildele ansatte opsjoner som en del av deres samlede lønn. Opsjonsordningen medfører at de ansatte får ta del i bedriftens overskudd,

og kan dermed bidra til økt innsats og produktivitet. Slike ordninger kan også benyttes for å tilknytte seg kvalifiserte medarbeidere. Særlig for bedrifter i oppstartingsfasen som har lav likviditet, men hvor vekstpotensialet for aksjer er høyt, kan det være hensiktsmessig å benytte opsjoner som avlønning. Ansatte vil i slike tilfeller kunne godta relativt lav kontant lønn i begynnelsen mot at de i stedet får opsjoner og dermed kan nyte godt av en eventuell stigning i aksjenes verdi.

Fra og med inntektsåret 1996 ble det ved lovendring innført nye regler om beskatning av opsjoner i arbeidsforhold. Tidligere ble opsjoner i arbeidsforhold lønnsbeskattet ved innløsning eller salg av opsjonen. De nye reglene innebar at fordelene ved en opsjon i arbeidsforhold lønnsbeskattes allerede ved ervervet av opsjonen. Fordelen blir beregnet etter sjablonregler. Dersom senere innløsning eller salg av opsjonen gir en fordel utover den inntekt som er beskattet ved ervervet, blir den ytterligere fordelene beskattet som arbeidsinntekt. Dersom opsjonen innløses eller selges med lavere gevinst enn det beskattede beløpet, eller bortfaller som verdiløs, gis det fradrag i alminnelig inntekt.

Bakgrunnen for at det ble innført nye og strenge skatteregler for opsjoner var særlig at det ble kjent at ledere i større bedrifter hadde opsjonsavtaler med en til dels svært høy latent gevinst. Hensikten var å begrense interessen for å gi og motta slike opsjoner ved at det ble en skattebelastning med en gang.

I tillegg til å begrense bruken av opsjoner med betydelig verdi til ledere begrenset imidlertid også de strenge skattereglene bruken av opsjonsordninger som er gitt f.eks. som motivasjonsordninger for en større gruppe ansatte i bedriften, eller for å tilknytte seg og beholde særlig kvalifiserte ansatte.

Regjeringen anså dette som uheldig. I forbindelse med budsjettet for 1999 ble det derfor foreslått lettelser i opsjonsbeskatningen. Forslaget var å gi Finansdepartementet forskriftshjemmel for å unnta opsjoner med en beregnet verdi under 300 000 kr fra beskatning ved ervervet. Stortingsflertallet bad om at grensen ble økt til 600 000 kr, noe som ble fulgt opp av Finansdepartementet. Fritaket fra ervervsbeskatningen forutsetter at visse vilkår om utbredelse av opsjonsordningen i bedriften er oppfylt.

Vi har nå høstet erfaringer med det begrensede fritaket fra ervervsbeskatningen av opsjoner. Mye tyder på at det kan være hensiktsmessig å lempe på opsjonsbeskatningen for å imøtekomme næringslivets behov for å bruke opsjoner som et instrument for å knytte til seg og beholde kvalifiserte medarbeidere.

Det vil derfor bli vurdert ytterligere lettelser i opsjonsbeskatningen. Jeg tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med et konkret forslag i løpet av våren.

Børge Brende (H): Først må jeg si at jeg er glad for at finansministeren nå sier at han vil komme med en gjennomgang av opsjonsbeskatningen i løpet av våren. Jeg var redd for at dette først ville ha kommet i forbindelse med statsbudsjettet, eventuelt ta noe lengre tid. Det er positivt.

At finansministeren sier at «mye tyder på» at dagens opsjonslovgivning ikke er god nok, og at man vil «vurdere» å fremme endringer, var ikke fullt så forpliktende som jeg hadde håpet på. Det var heller ikke fullt så forpliktende som statsministeren var på NHO-konferansen, i hvert fall ikke slik jeg forstod ham. Da sa statsministeren klart fra at man skulle gå for endringer i dagens opsjonsbeskatning, hvor bare instruksjonsboken er på 80 sider. Kan finansministeren bekrefte at man skal følge opp det statsministeren sa, nemlig å bedre opsjonsordningen, og at det er graden av forbedring av opsjonsbeskatningen som nå diskuteres?

Statsråd Gudmund Restad: Når jeg formulerte meg såpass forsiktig som å si at «mye tyder på» at reglene ikke er gode nok, har det sin bakgrunn bl.a. i et oppslag i Dagens Næringsliv den 10. januar, for bare et par dager siden, hvor det vises til en «opsjonsfest» i IT-bransjen, og hvor det framgår at i fjor ble nøkkelpersoner og ansatte i 19 norske IT-selskaper gitt aksjer og opsjoner verdt nesten 3,4 milliarder kr, og at 2 milliarder kr av dette var rene gevinster. Så det er tydelig at den ordningen brukes allerede i betydelig omfang. Allikevel mener jeg at det er behov for ytterligere forbedring.

I mitt svar sa jeg ikke at det er slik at vi vurderer å fremme forslag. Jeg tvert imot annonserte at det vil komme konkrete forslag. Det vi vurderer, er hvilke forslag vi skal komme med.

Statsministeren sa i det foredraget som Børge Brende henviste til, at

«Regjeringen tar sikte på å komme til Stortinget med forslag til endrede regler for opsjonsbeskatning som vil bringe Norge mer på linje med landene vi konkurrerer med».

Det vil bli fulgt opp.

Børge Brende (H): Først vil jeg gjerne si at man skal ikke bli overrasket over at man faktisk bruker en ordning som ligger der. Den ordning vi har i Norge, er langt mer restriktiv enn i de land som ligger rundt oss, og derfor ser vi også at en rekke nystartede IT-selskaper har vanskeligheter med å knytte til seg de beste hjernene, og vi er vel tjent med at noen av dem forblir i Norge.

Det ble sagt her forrige dagen at nå ser man Internett-selskaper som kjøper andre selskaper. Men om fem år vil det ikke være noen slike Internett-selskaper mer, for alle selskaper må være Internett-selskaper på en eller annen måte, for at Norge også skal kunne få ta del i denne verdiskapingen. Derfor bør vi også ha konkurransedyktige regler, for å kunne beholde en del av disse hjernene.

Når finansministeren sier at man vil fremme en sak om endringer i opsjonsbeskatningsreglene til våren, og at han holder fast ved det statsministeren sa, at vi skal være mer på linje med andre land, vil det da være beskatningen på det tidspunktet hvor man faktisk bruker disse, som vil være aktuell vurdering fra Regjeringens side?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg er enig med representanten Børge Brende i at vi må sørge for at vi har reg-

ler i Norge også når det gjelder opsjonsbeskatning, som gjør at vi er konkurransedyktige, og at norske bedrifter kan tiltrekke seg nøkkelpersonell på linje med bedrifter i utlandet. Ellers klarer vi ikke konkurransen.

Det er også derfor både statsministeren og undertegnede i offentlighet har annonsert i jule-/nyttårstiden at vi vil fremme forslag om ytterligere forbedring av opsjonsreglene, selv om det ikke er mer enn vel ett år siden vi fikk de siste forbedringene.

Nøyaktig hva forslaget som fremmes til våren, skal gå ut på, vil jeg ikke røpe her og nå. Men det står fast, som jeg sa, at vi akter å følge opp det statsministeren sa i sitt foredrag på NHO-konferansen, som jeg siterte i mitt forrige svar.

S p ø r s m å l 7

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Øystein Hedstrøm til landbruksministeren, vil bli svara på av kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren på vegner av landbruksministeren.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som svarer på vegne av landbruksministeren:

«I 1999 har det vært en betydelig reguleringseksport hvor cirka 19 000 tonn prima storfe- og svinekjøtt er dumpet i verdensmarkedet for en slikk og ingenting. I 2000 vil det bli umulig å eksportere seg bort fra over-skuddsproblemene, fordi WTO-regler begrenser bruken av eksportsubsidier til 3 000 tonn svin og 1 000 tonn storfe.

Hvilken strategi er valgt for en fornuftig håndtering av problemet med kjøttoverskudd?»

Statsråd Jon Lilletun: Balansering av matvaremarkedene er en hovedutfordring i landbrukspolitikken både i Norge og i mange andre land.

Den generelle strategien for problemet med kjøttoverskudd og den langsiktige politikken for markedsregulering er trukket opp i St.meld. nr. 19 for 1999-2000, Om norsk landbruk og matproduksjon, som nå ligger til behandling i Stortinget.

For år 2000 må norsk eksportvolum og eksportstøtte ikke overstige den faktiske bindingen for året, i motsetning til tidligere år i perioden 1995-99, hvor det har vært en viss fleksibilitet i eksportadgangen mellom årene.

Jeg vil understreke at det i samsvar med jordbruksavtalen er jordbrukets ansvar å dekke kostnadene knyttet til overproduksjon av jordbruksvarer. Det er næringen selv som må gjennomføre de nødvendige tiltak innenfor de rammer som er satt av myndighetene. I den forbindelse har næringen bl.a. gjennomført følgende tiltak:

- Redusert markedspris: Kjøttens virket har som markedsregulator et ansvar for å ta ut priser i samsvar med jordbruksavtalens forutsetninger. Grunnet overproduksjon forventes lavere priser enn målpris, om lag 3 kr pr. kg for både svin og storfe på årsbasis. Reduserte priser vil fremme innenlandsk salg av kjøtt.

- Tidligere utslakting av svin og storfe, som f.eks. kalveslakt.
- Reduksjon av samlet slaktemengde gjennom utslakting av mordyr, som f.eks. slakting av purker.

For øvrig vil redusert omfang i melkeproduksjonen på sikt medføre mindre kvantum storfeslakt.

Det er viktig å understreke at alle disse tiltakene blir dekket av produsentene selv, dels gjennom lavere produsentpriser og dels gjennom økt omsetningsavgift som innbetales av produsenter av storfe- og svinekjøtt.

Med de sterke begrensninger WTO-avtalen gir for bruk av reguleringseksport, blir behovet for å tilpasse produksjonen til det innenlandske markedet større enn tidligere. Overskuddsproduksjonen må i større grad enn tidligere reguleres på det innenlandske markedet. Det vil, innenfor de rammer som trekkes opp av myndighetene og i internasjonale avtaler, fortsatt være slik at det er opp til produsentene selv og deres organisasjoner å finne praktiske løsninger på disse utfordringene.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. På det utenlandske markedet i 1999 har svinekjøtt blitt solgt til priser helt ned til 3 kr pr. kg og storfekjøtt til 6 kr pr. kg. Selv om det er innført noen produksjonsbegrensende tiltak, som også statsråden var inne på, og selv om man korrigerer for det, anslår man kjøttoverskuddet i Norge i år 2000 til ca. 12 000 tonn. Statsråden var inne på at dette er næringens eget ansvar, at den betaler for det selv. Det er bare delvis riktig, for i og med at man har en omsetningslov, og at bøndene, når man får et overskudd i markedet, har anledning til å flytte dette overskuddet inn på reguleringslageret og ta bunnen ut av markedet, er det forbrukerne som til syvende og sist betaler regningen i form av høyere matvarepriser. Det må vi ikke glemme i denne sammenheng.

Omsetningsloven hjemler billigsalg gjennom å tilby kjøttvarer til en lavere pris. Forbrukerne innenfor dagens system vil få noen av sine dyrt betalte subsidier tilbake i form av lavere priser. Vil statsråden ta til orde for billigsalg av kjøttvarer som et middel til å få redusert overskuddet?

Statsråd Jon Lilletun: Eg vil vise til mitt førre svar, om at eit overskot av storfe- og svinekjøt utover dei kvanta som etter WTO-bindingane kan motta eksportstøtte, må avsettast på den innanlandske marknaden. Det er innanfor Omsetningsrådets mandat å treffe eventuelle vedtak om billigsal av kjøt. Eventuelle billigsal vil verte finansierte av produsentane gjennom omsetningsavgifta. Erfaringane frå dei siste billigsala viser at nettoeffekten er avgrensa på grunn av redusert sal i etterkant av billigsalsperioden.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for tilleggssvaret. Det er nok riktig noe av det han sier, men det er også et annet element: Hvis man reduserer prisen på kjøttvarer betydelig, ikke bare med tre, fire, fem kr, slik det er antydnet i den meldingen som ligger til behandling i Stortinget, men går lenger, vil man kanskje få en

del av dem som i dag handler i Sverige – og det er snakk om betydelige mengder med kjøtt – til å handle dette produktet i Norge. Da vil man kunne redusere overproduksjonen – eller den mengden kjøtt som ikke blir solgt – på det området. Har Regjeringen noen langsiktig strategi på dette området for å kunne tilpasse produksjonen til markedet?

Statsråd Jon Lilletun: Regjeringas forslag til langsiktig politikk på området er som nemnt trekt opp i St.meld. nr. 19 for 1999-2000, Om norsk landbruk og matproduksjon. Aktuelle verkemiddel på dette området er pristiltak og kvantitative tiltak. Verkemiddelsystemet må utformast slik at ein unngår permanente overskotsproblem, og målprisane må vere fastsette slik at det er mogleg å oppnå desse i marknaden. Regjeringa legg difor opp til at jordbruksavtalen sine målprisar vert tilpassa slik at dei gjev grunnlag for nasjonal marknadsbalanse og medverkar til å bevare konkurransevilkåra for næringsmiddelindustrien når EU gjennomfører Agenda 2000. Eg vil føye til at Regjeringa meiner at reduksjonen i målprisane må følgjast opp med kompensasjon. Regjeringa vil følgje prisutviklinga på matvarer og med dei verkemidla offentlege styresmakter rår over, medverke til at reduksjonane kjem forbrukarane til gode.

Eg vil seie at å auke forbruket innanlands er det nokre av oss som ikkje burde medverke til, då det ikkje er ynskjeleg, trur eg, at vi et meir kjøt enn vi gjer! Men når ein dreg inn Sverige, vil ei glimrande moglegheit vere å støtte Regjeringa sitt forslag om redusert matmoms når det kjem seinare i år.

S p ø r s m å l 8

Fra representanten Synnøve Konglevoll til forsvarsministeren:

«Ifølge oppslag i tf Folkebladet 27. november 1999 får ikke Kristian Rasmussen, som er valgt inn i kommunestyret i Sørreisa kommune, permisjon fra sin førstegangstjeneste som han avtjener i Harstad, for å delta i kommunestyremøte. Ifølge pressekontakt-offiser Stensrud i Kystartilleriet på Trondenes skal man ifølge permisjonsdirektivet normalt søke seg fri fra politiske verv mens man avtjener førstegangstjenesten.

Mener statsråden dette er i tråd med målet om å øke det lokalpolitiske engasjementet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime.

S p ø r s m å l 9

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille justisministeren følgende spørsmål:

«Politiet fikk i fjor bistand fra Kripes i bare 17 av 1 137 saker som gjelder seksuelle overgrep. De aller fleste saker behandles lokalt, og ender ofte med henleggelse.

Har statsråden vurdert å opprette regionale enheter som kan bistå politiet med å løse saker som gjelder sek-

suelle overgrep mot kvinner og barn, eventuelt tilføre politidistriktene den spisskompetanse som er nødvendig for å gjennomføre en forsvarlig etterforskning?»)

Statsråd Odd Einar Dørum: Seksuelle overgrep mot barn medfører særskilte utfordringer for politiet og påtalemyndigheten. Dette er bl.a. omtalt i rapporten «Seksuelle overgrep mot kvinner og barn» av Åse Texmo og Lisbeth Aarvik som tar for seg politiets og påtalemyndighetens behandling av saker om voldtekt og overgrep mot barn. I rapporten foreslås det å gjennomføre en prøveordning med en regional enhet for etterforskning og påtale av nevnte forbrytelser med sikte på å endre organiseringen av etterforskningen av voldtekt og andre seksuelle overgrepssaker.

Det arbeides fra departementets side kontinuerlig med å gjøre alle ledd i straffesakskjeden bedre rustet til å håndtere saker om seksuelle overgrep. Det er generelt en særskilt prioritert oppgave å fremme tiltak for å redusere saksbehandlingstiden i straffesaker, samtidig som oppklaringsprosenten og kvaliteten på straffesaksbehandlingen holdes høy. En raskere saksbehandling gjør det lettere å oppklare sakene, fordi bevisene vil være ferskere. Jeg har satt i gang arbeid for å kartlegge hvor flaskehal-sene finnes i straffesakskjeden, samt komme fram til tiltak for å korte ned saksbehandlingstiden.

Det er innført regler om tidsfrist for gjennomføring av dommeravhør og observasjon som følge av den nye forskriften om dommeravhør som trådte i kraft 1. november 1998.

Ved Politihøgskolen gis det en grunnleggende innføring i lovene, mottak av anmeldelse, avhør, sporsikring og legeundersøkelse samt andre etaters arbeid i overgrepssaker. Politihøgskolen gjennomfører egne etterutdanningskurs i etterforskning av seksuelle overgrep. Tilbudet ble høsten 1999 utvidet slik at også etterforskning av voldtekt og annen sedelighetskriminalitet i tillegg til seksuelle overgrep mot barn er tatt inn.

Kriminalpolitisen-tralen bistår for øvrig med opplæring og kompetanseheving på feltet, i samarbeid med Politihøgskolen. Jeg vil også ta opp problemstillinger rundt seksualisert vold på det årlige politiledermøtet til våren for å øke bevisstheten i hele politisystemet om dette spørsmålet. For det kan neppe være tvil om at vi har et behov for å bli bedre, men spørsmålet er på hvilken praktisk måte vi skal bli det.

Jeg vil også vise til at Riksadvokaten har nedsatt en intern arbeidsgruppe for å undersøke politiets og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker. Gruppen skal bl.a. undersøke om det er sammenheng mellom det høye antallet henlagte saker og kvaliteten på etterforskningen og det påtalemessige arbeidet. Denne rapporten planlegges lagt fram våren 2000. Før den er ferdig, finner jeg det ikke riktig å konkludere med hvilke skritt som videre skal tas for å bedre behandlingen av seksuelle overgrep i straffesakskjeden. Men jeg er enig i det jeg oppfatter som hensikten med representantens spørsmål, at det er nødvendig å gjennomføre skritt som er annerledes og bedre enn tilfellet er i dag.

Jeg finner problemstillingene rundt seksuelle overgrep svært alvorlige og synes det er viktig å finne praktiske løsninger. Jeg har ikke kommet fram til at jeg nå har det beste grunnlaget for å gjøre det, men representanten kan regne med at jeg følger det tett og vil komme tilbake til saken, og også på en egnet måte orientere Stortinget om dette spørsmålet.

Tor Nymo (Sp): Jeg vil takke justisministeren for den positive tilnærmingen han har til den alvorlige problemstillingen som seksuelle overgrep representerer.

Jeg føler meg også sikker på, og vil gjerne ha statsrådens bekreftelse på det, at hvis den arbeidsgruppen han refererte til, finner ut at det er sammenheng mellom det høye antallet henlagte saker og kvaliteten på etterforskningen og det påtalemessige arbeidet, så vil han også være åpen for å se på de forslagene som ligger inne i mitt første spørsmål.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg oppfatter arbeidet som er utført av Texmo og Aarvik, på den måten at de sier at de står for en kvalifisert synsing. Men den synsingen er viktig på den måten at den bygger på at man tar emnet alvorlig.

Jeg kan opplyse at da Riksadvokaten vurderte dette spørsmålet, konkluderte han i sin tid med at denne rapporten ikke kunne brukes til å si nok om kvalitet og forbedringspotensial. Men det betyr ikke at man gjennom Riksadvokatens arbeid ikke kan komme fram til en konklusjon om hva som er best å gjøre. Så jeg er åpen for hva det skal være, fordi jeg er innstilt på at vi må gjøre mer og bedre arbeid enn til nå.

Jeg kan for øvrig si at det har skjedd det gledelige forhold at tjenestemenn og -kvinner som har gjennomført Politihøgskolens etterutdanningskurs i seksuelle overgrepssaker, har funnet det hensiktsmessig å danne Politiets forum mot seksuelle overgrep. Da danner man nettverk for å sørge for at kompetansen holdes ved like. Jeg kan også fra denne talerstol gjenta at Regjeringen i forbindelse med den bebudede sak om seksuallovbrudd kommer til å foreslå kriminalisering av grov uaktsomhet ved voldtekt.

S p ø r s m å l 1 0

Jan Simonsen (Frp): Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«MOT er en ideell stiftelse som arbeider målrettet for å redusere mobbing, vold og rusgiftmisbruk blant ungdom. Flere kjente norske idrettsstjerner er aktive i organisasjonen, som i 1999 besøkte 25 000 ungdomsskoleelever. I et rundskriv til landets politimestere ber Justisdepartementet politikamrene om ikke å benytte MOTs tjenester.

Hvilket syn har statsråden på videre støtte til MOT og aktiv bruk av MOT i politiets forebyggende arbeid?»)

Statsråd Odd Einar Dørum: MOT er en stiftelse som ønsker å medvirke til å skape gode oppvekstmiljø og

trygge individer ved i sin aktivitet å legge vekt på omsorg, anerkjennelse og tydelighet. Målgrupper for MOTs arbeid er ungdom, foreldre, lærere og ledere i ungdomsidretten. MOT legger vekt på bruk av toppidrettsutøvere som forbilder. Budskapet formidles gjennom skolebesøk, foredrag, arrangementer, profilering og kommunikasjons tiltak.

Etter min mening utfører organisasjonen MOT et godt forebyggende arbeid innen russektoren på linje med det en rekke andre frivillige organisasjoner gjør. Til sammen utgjør denne innsatsen et stort og verdifullt bidrag til bekjempelse av rusmiddelmissbruk i Norge. Det er Sosial- og helsedepartementet som har ansvar for bekjempelse av rusmiddelmissbruk i Norge, herunder også tilskudd til frivillige organisasjoner. Justisdepartementet ser det ikke som sin primær oppgave å gi støtte til MOT eller andre frivillige rusforebyggende organisasjoner. Departementet har imidlertid tidligere gitt støtte til MOT, men har nå avslått søknaden om støtte for 2000 og fem år framover – dette med bakgrunn i at departementet har ønsket å stille seg avventende til man ser hvilke resultater organisasjonen oppnår.

Justisdepartementet har i brev til politidistriktene 16. november 1999 kommet med følgende konklusjon:

«Departementet vil på ovennevnte bakgrunn be politimestrene om fortsatt å prioritere Politiets skoleperm når det gjelder politiets arbeid i skolen, samtidig som man i en tid med knappe ressurser ikke bør påta seg oppgaver som ikke er forenlig med sentrale og lokale prioriteringer.»

Brevet til politidistriktene sier noe om hvordan politimestrene bes prioritere, og hvilke oppgaver som bør løses før man eventuelt benytter seg av MOTs tilbud. Dersom politidistriktet velger å la tjenestemenn være MOT-informatører, kan dette arbeidet være så omfattende og ressurskrevende at det nøye må avveies mot andre oppgaver. Det aktuelle brevet som representanten Simonsen refererer til, handler altså om prioriteringer, ikke om utelukkelse av MOT. Som justisminister er det mitt ansvar å påse at de sentrale, prioriterte oppgaver blir løst før man går i gang med andre gjøremål, selv om de gjøremålene både kan være positive og høyst aktverdige.

Jan Simonsen (Frp): Jeg konstaterer først at justisministeren ser positivt på det arbeidet som MOT driver. Det er godt mulig at arbeid for å bekjempe rusmiddelmissbruk først og fremst er en oppgave for Sosial- og helsedepartementet, men MOT jobber også for å forebygge mobbing og vold, og gjør et viktig arbeid for å forebygge kriminalitet. Stiftelsen burde derfor også være av interesse å se på for Justisdepartementet.

Jeg er jo av den oppfatning at det er viktig å styrke politiet og har foreslått vesentlige økninger av politibudsjettet, men jeg synes også at man kan bruke noen smuler til ren forebygging, selv om dette er tiltak som virker på en måte som det er vanskelig å analysere de direkte resultatene av. Jeg vil be departementet i fremtiden se positivt på MOTs arbeid og også når det gjelder å gi positive svar på søknader om offentlig støtte.

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten og jeg deler oppfatningen av viktigheten av arbeidet. Men jeg ser det også slik at når Justisdepartementet de senere år har prioritert forebyggende innsats mot unge i risikosonen, har det ført til at politiets generelle undervisning er blitt mer målrettet, og den skal være en del av og et viktig element i skolens egen forebyggende virksomhet. Sett fra Justisdepartementets ståsted antar vi nå at det kan være mer naturlig for MOT å bruke lærere som informatorer og ikke polititjenestemenn. Å bruke politi som lærere kan virke som en unødig omvei for å undervise godt om rusforebygging. Jeg har ikke sendt ut et rundskriv for å si at man ikke skal bruke lokalt skjønn på dette, men hvis man er i tvil, og hvis man føler at den gode hensikt presser en i ens prioriteringer, har jeg gitt støtte til lokale politimestere som velger å bruke permen som er utviklet. Det er i dette skjæringspunktet mitt første svar ligger, og det er slik jeg gjentar det i mitt tilleggs svar.

S p ø r s m å l 1 1

Jørn L. Stang (Frp): «Etter opplysninger er Norge det eneste landet i Europa med en ordning der asylsøkere har en lovfestet rett til gratis advokat. I dag koster det norske skattebetalere rundt 30 mill. kroner årlig. Store deler av asyladvokatene har kjempet om å få flest mulig asylsøkere som klienter fordi det er særs god butikk, noe som blir finansiert av landets statsborgere.

Ønsker statsråden å ta noe initiativ for omlegging av denne politikken og samtidig vurdere salærutbetalingene til advokater som har spesialisert seg på asylsøkere?»

Statsråd Odd Einar Dørum: De fleste land det er naturlig å sammenligne oss med, har ordninger med fri rettshjelp til asylsøkere. Selv om slike ordninger er utformet på forskjellig måte i de ulike land, må det bero på en misforståelse å tro at Norge er det eneste land i Europa som har en slik ordning.

De fleste asylsøkere som kommer til landet, er ubemidlet og har dessuten varierende kunnskaper om hvilke saksbehandlingsregler og rutiner som gjelder for behandlingen av deres sak. Ordningen med fri rettshjelp er derfor viktig for å sikre asylsøkernes rettsikkerhet, og jeg har ingen planer om å frata asylsøkerne denne som sådan.

Jeg vil likevel understreke at jeg er opptatt av å sikre at de rettsikkerhetsordninger vi har, fungerer best mulig og uten unødig bruk av ressurser. Selv om rettsikkerhet er viktig, må vi hele tiden stille oss kritisk til hvor mye rettsikkerhet vi får ut av hver krone vi setter av til slike ordninger. I løpet av året skal det gjennomføres to reformer som begge har til hensikt å styrke asylsøkernes rettsikkerhet. Den ene gjelder overføring av asylavhørene fra politiet til Utlendingsdirektoratet. Målet med denne reformen er både å styrke asylsøkernes rettsikkerhet og å bidra til kortere saksbehandlingstid i asylsaker. Den andre gjelder etablering av klagenemnda for asyl- og andre utlendingssaker.

Samtidig som disse reformene skal gjennomføres, finner jeg det naturlig at det foretas en kritisk gjennomgang

av andre rettsikkerhetsordninger. Jeg er kjent med at Utlendingsdirektoratet vurderer visse endringer i ordningen med fri rettshjelp for asylsøkere. Det samme gjelder Justisdepartementet. I tillegg foretas det en generell gjennomgang av ordningene for fri rettshjelp. Jeg finner det imidlertid ikke riktig nå å kommentere eventuelle endringsforslag før saken er ferdigbehandlet i departementet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker for svaret. Jeg noterte meg at statsråden vil se på visse endringer hva gjelder rettshjelp for asylanter. Men når det gjelder det direkte spørsmålet jeg hadde, vil han ikke fjerne ordningen med gratis advokathjelp for asylsøkere, den skal fortsatt være lovfestet.

Det er på høy tid å sette søkelyset på etikken blant deler av asyladvokatene, som har kjempet med alle metoder om å ha flest mulig asylsøkere som klienter, og som i lengre tid har skodd seg på den norske stat og skattebetalerne. Aftenposten har dokumentert at en asyladvokat har hatt 850 klienter på ett år, altså en enorm arbeidskapasitet. Er det slik å forstå at statsråden nå aktivt vil kjempe mot grådighetskulturen hos asyladvokatene og hindre videreføring av uetiske metoder?

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten og jeg er enige om at vi på et generelt grunnlag skal forvente høy etikk av alle yrkesutøvere, og for den saks skyld av både statsråder og politikere med. Det er også slik, som det ligger i representantens første spørsmål, at jeg har tatt initiativ. Jeg har en dialog med Advokatforeningen for å se på hvordan ordningen med advokathjelp nå fungerer, og for å se på hvordan den skal holde en nødvendig standard i alle tilfeller. Det er mitt inntrykk at den gjør det, men er det eksempler på at den ikke gjør det, er vi tjent med å gjennomgå det.

Det framgår også av det jeg har sagt, at vi på åpent grunnlag vurderer hvordan rettsikkerhetsordningen skal være. Jeg har imidlertid ikke konkludert. Det jeg har slått fast, er at asylsøkere trenger fri rettshjelp, men jeg er åpen for å vurdere i hvilken fase av asylprosessen det er aktuelt, og på hvilken måte dette best skal gjennomføres. Når jeg står fast på prinsippet om en lovhjemling, er det for å sikre denne rettsikkerheten for asylsøkere og ikke for å avskjære en debatt om en best mulig bruk av ressursene. Og selvfølgelig, noe Advokatforeningen også er enig i, skal vi holde en høy etisk standard på alt som foregår.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Vi er iallfall enige om én ting, at det bør ses nærmere på etikken blant asyladvokatene. Det er også avdekket at asyladvokatene ikke er til stede under asylintervjuet, bare for intervjuet starter. Det er sågar blitt avslørt av en riksavis at advokater fikk utbetalt salærer for arbeid de aldri har utført. I en rapport fra Justisdepartementet er konklusjonen at oversikten over utbetaling til asyladvokatene er altfor dårlig. I tillegg har fylkesmennene følt seg maktesløse over utviklingen. Etter min mening er det på tide å avskaffe den lovfestede rett med gratis advokathjelp for

asylanter, slik at vi har et system som harmonerer med de europeiske land, som ikke har slike ordninger. På dette området er statsråden og jeg uenige.

Men som siste spørsmål til statsråden: Hvilke konkrete omlegginger kan statsråden skilte med for å få bedre kontroll over asyladvokatenes salær oppgaver og salærkrav?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg skal ikke kommentere alle henvisninger til media, men bare si at på bakgrunn av oppslag på forsommeren er at man kunne være urolig for at det var en utbredt situasjon med utbetaling av doble salærer, foretok vi en kryssjekking av 3 800 tilfeller og fant et lite antall tilfeller – jeg tror det var fem – hvor dette hadde skjedd. Så av den undersøkelsen kan man ikke trekke noen slutning om at dette foregår.

Likevel har det vært et selvstendig poeng for meg å ha en god og kritisk dialog med Advokatforeningen om disse spørsmålene. Den er ikke sluttført, men den vil bli det. Derfor er det også slik at jeg, selv om jeg vil holde fast på prinsippet om fri rettshjelp for asylanter, også vil se på hva som er de beste ordningene, og jeg sa i mitt første svar at det vil jeg komme tilbake til når de er gjennomgått. Det er ikke ferdiggjort pr. i dag, men jeg jobber med spørsmålene fordi jeg legger to ting til grunn: Det skal være rettsikkerhet, men det skal også være en god ressursutnyttelse av midlene slik at hjelpen faktisk er effektiv for dem det gjelder.

S p ø r s m å l 1 2

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Juss-Buss, Juridisk Rådgivning for Kvinner og andre jushjelpiltak (Nord-Norge og Bergen) utfører et viktig arbeid for å dekke et rettshjelpsbehov. Studentene arbeider i gjennomsnitt i tre semestre og får en beskjeden månedslønn. På grunn av den beskjedne lønnen må de i tillegg finansiere arbeidet med lån, noe som betyr at de ikke har noe å gå på i forhold til Statens lånekasse for utdannings regel ved forsinkelser i studiet.

Vil statsråden åpne for at disse studentene kan få et ekstra stønadssår?»

Statsråd Jon Lilletun: Eg er einig med representanten Rolf Reikvam i at studentane som arbeider i rettshjelpstiltaka, gjer eit viktig arbeid. Dei har òg teke opp spørsmålet om endring i studiefinansieringa i eit brev til departementet, og det har vore eit møte med representantar for studentane i departementet no før jul der dei gjorde greie for problemet med finansiering av livsopphald under engasjementet i rettshjelpstiltaka.

Det er ein føresetnad for finansiering gjennom Lånekassa at ein studerer på minst halv tid. Er ein i fullt arbeid, har ein til vanleg ikkje rett til å motta støtte frå Lånekassa. Etter mi meining er det eit viktig prinsipp at den støtta som studenten får frå Lånekassa, skal gå til studium og ikkje til å finansiere andre aktivitetar, sjølv om dei er viktige og samfunnsnyttige. Dette inneber at i

den grad rettshjelpstiltaka går inn som ein del av jusstudiet, kan studentane ha rett til støtte frå Lånekassa for denne delen. For arbeid som går utover dette, må deltakarane få kompensasjon frå andre kjelder. I møtet før jul vart studentane difor rådde til å arbeide vidare med spørsmålet om finansiering under engasjement i rettshjelpstiltaka.

Eg vil i denne samanhengen òg vise til at det utvalet som har vurdert utdanningsfinansieringa gjennom Lånekassa, Aamodt-utvalet, i si innstilling legg vekt på ei større grad av reindyrking av hovudformålet med utdanningsfinansieringsordninga. Det følgjer av dette at eg ikkje kan love å opne for eit ekstra stønadsår i Lånekassa for desse studentane.

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Det var jo ikke særlig oppløftende for de få dette egentlig gjelder. Det dreier seg om en liten gruppe studenter som gjør en stor innsats for at fri rettshjelp skal fungere. De fleste av disse studentene klarer å fullføre studiene innenfor den normerte studietiden. Men så kan det oppstå situasjoner, noen ganske få sannsynligvis – det kan ikke være mange studenter pr. år det er snakk om, jeg vil anta under fem – hvor det kan bli problemer, fordi selve arbeidet er så pass krevende at de ikke får jobbet skikkelig nok med studiene. Da synes jeg at systemet burde være så smidig at vi hadde rom for at de få som kom i den situasjonen at de eksempelvis må kunne bruke et år ekstra for å fullføre studiene, også for dette siste året kan få støtte fra Lånekassen. Jeg vil utfordre statsråden enda en gang på dette (presidenten klubber), det er snakk om en liten justering. President! Det står 41 sekunder igjen ...

Presidenten: Det er presidentens feil, han slo inn en knapp som gav herren mer tid enn det han skulle ha.

Rolf Reikvam (SV): Jeg trodde at presidenten var hyggelig mot meg!

Presidenten: Det kan presidenten forsøke å være, men i en slik sammenheng ber presidenten om at man avslutter.

Rolf Reikvam (SV): Jeg skal prøve, jeg skal ikke bruke mine 41 sekunder, men jeg skal prøve å avslutte.

Jeg vil bare spørre statsråden enda en gang om han ikke, på grunn av at dette gjelder noen få og at det ikke er noen prinsipiell sak, vil vurdere dette på nytt, slik at de som trenger det, kan få muligheten til å få et ekstra stønadsår.

Statsråd Jon Lilletun: Det finst situasjonar der det synest rimeleg å imøtekomme det som er oppmodinga i enkeltsaker, og dette er eit døme på det. Men det eg då vil gjere representanten Rolf Reikvam merksam på, er problemet med kvar ein skal setje grensa dersom ein fyrst

begynner å seie at ein del samfunnsnyttige formål er av ein slik art at ein bør innvilge eit ekstra år. Det kan vere arbeid i Amnesty, det kan vere arbeid i forskjellige typar kyrkjelydar, det kan vere arbeid i miljøorganisasjonar der ein bruker ein stor del av tida si mot ei slags utgiftsdekning. Det finst svært mange tilfelle av samfunnsnyttig innsats som ein kunne seie eigentleg burde gje eit slikt resultat. Så på grunn av konsekvensane vil eg nok ikkje imøtekomme representanten Reikvam i dette høvet.

Presidenten: Presidenten får si at den taletid som tilkommer enkeltrepresentanter, dessverre ikke da gis fullt ut til statsråder.

Hr. Reikvam. – Og taletiden er ett minutt.

Rolf Reikvam (SV): Det har jeg oppfattet, det oppfattet jeg i stad også. Men det var nok presidentens feil i stad – bare så det er presisert en gang til.

Presidenten: Dette går til fradrag på tiden.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er enig med statsråden i at det kan være problemer med hvor man skal sette grensen. Studenter gjør mye viktig arbeid som kan medføre en forlengelse av studietiden. Men her har vi en konkret sak, og disse studentene går inn i et fri rettshjelp-system som er helt avhengig av dem. Hvis ikke disse studentene gjør dette arbeidet, vil det garantert ikke fungere. Og da er spørsmålet om dette rettshjelpssystemet er så viktig for samfunnet at vi behandler denne saken isolert og sier at dette er en prinsipielt viktig sak og derfor er vi villig til å gi disse studentene dette ekstraåret som de eventuelt måtte trenge. Det synes jeg statsråden burde ta som en utfordring – og så rydde opp i dette forholdet.

Statsråd Jon Lilletun: Når desse studentane har teke kontakt, har dei streka under at det ikkje nødvendigvis er berre denne ordninga dei er opptekne av, det er òg om ein på tilskotssida i forhold til rettshjelpsopplegget kan finne ei løysing på dette. Her er det ei vurdering i gang blant kollegaer. Eg skal ikkje konkludere når det gjeld kva som blir resultatet der.

I og med at vi no sender ut på høyring innstillinga frå Aamodt-utvalet og skal kome tilbake til Stortinget med ei eiga oppfølging her, skal eg imøtekomme representanten Reikvam så mykje som å seie at denne problemstillinga skal òg vere med i dei vurderingane – og då gjekk eg eit lite steg i representanten Reikvams retning.

S p ø r s m å l 13

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren: «I et oppslag i Aftenposten 28. november 1999 blir det vist til en lærebok som benyttes av en privatskole i Bergen. Skolen driver etter den såkalla ACE-pedagogikken. Skolen er godkjent med statstilskudd. Likestillingsombudet gir uttrykk for at innholdet i boka strider mot likestillingsloven. Læreboka utgjør en viktig del av en

skoles pedagogiske opplegg og må ligge til grunn ved godkjenning.

Vil statsråden trekke tilbake godkjenningen så lenge en bruker en bok som strider mot norsk lov?»

Statsråd Jon Lilletun: Skulen det her er tale om, nytar det pedagogiske opplegget ACE. Dei skulane som nytar dette opplegget, er frå departementet si side ikkje godkjende som fagleg pedagogiske alternativ, men som religiøse alternativ til den offentlege skulen etter privatskulelova § 3 bokstav a. Dei har ein særskild læreplan i kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering.

ACE-skulane skal elles følgje læreplanane for offentlege skular, med enkelte tilpassingar i faga norsk, natur- og miljøfag, samfunnsfag, kroppsøving og musikk.

Skulane kan nytte ACE-læremiddel så langt det er formålstenleg etter dei godkjende læreplanane. Dette følgjer av privatskulelova § 4. Departementet legg til grunn at det ikkje krevst godkjenning av lærebøker som vert brukte i private skular.

I samband med at privatskulelova av 1985 vart vedteken, behandla departementet spørsmålet om godkjenning av læremiddel i Ot.prp. nr. 58 for 1983-84, side 21. Departementet foreslo ikkje føresegner om godkjenning av lærebøker i den nye privatskulelova, men hadde som føresetnad at fagplanane i rimeleg utstrekning vart følgde. Departementet la her avgjerande vekt på omsynet til den frie stillinga skulane har, og at dette også burde gi høve til fritt val av læremiddel.

Eg viser til det som er uttalt i Innst. O. nr. 53 for 1984-85, side 7, der det heiter:

«Under alle omstende skal private skular drivast etter planar som er godkjende av departementet, og fleirtalet finn at dette kravet er tilstrekkeleg for å sikra ein sams undervisningsstandard. Utover dette meiner fleirtalet at omsynet til skulane sin fridom tilseier at dei bør stillast fritt når det gjeld val av læremiddel.

Fleirtalet ser det som ein føresetnad at læremateriellet held seg innanfor dei rammene som er gjevne i norsk lov, og vil særleg peika på dei lovreglar som gjeld diskriminering og likestilling.

Fleirtalet føreset likevel – som departementet – at eit tilsyn med fagplanane i rimeleg omfang vert fylgt.»

Ved godkjenning av private skular med rett til statstilskot legg departementet til grunn at likestillingslova § 7 gjeld.

Fridomen til å nytte eige undervisningsmaterieell er presisert overfor ACE-skulane i godkjenningsbrev fra departementet. I desse vedtaka er det òg presisert at på likestillingsområdet skal opplæringa vere i samsvar med læreplanen og lov om likestilling, og at det må takast omsyn til dette ved val av materieell og arbeidsmåtar.

Eg vil elles minne om at statens utdanningskontor fører tilsyn med dei private tilskotsskulane, mellom desse ACE-skulane. Utdanningskontora skal sjå til at lov og andre vilkår blir følgde opp av skulane. Eg har til no ikkje motteke noka melding frå tilsynsorgana som gjer det nødvendig å vurdere godkjenninga til nokon av ACE-skulane.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Jeg føler at det fikk karakter av litt ansvarsfraskrivelse, og det overrasker meg.

Vi har et likestillingsombud som ifølge Aftenposten – jeg forholder meg til Aftenposten og går ut fra at det som står der, er korrekt – er klar med hensyn til at denne læreboka er i strid med loven. Det er det utsagnet som er kommet fra Likestillingsombudet, og vedkommende er satt til å forvalte dette lovverket. Og her har vi en bok som blir brukt som lærebok – jeg forutsetter at Likestillingsombudet er korrekt sitert, og at hun har vurdert dette – og som åpenbart er i strid med norsk lov. Det synes jeg statsråden er nødt til å gå inn i og ta stilling til, og ikke dekke seg bak at han ikke har fått noen henvendelser fra utdanningsdirektøren i Hordaland; han må forholde seg til det som er kommet fram, nemlig at denne boka strider mot norsk lov. En har da to muligheter, slik som jeg ser det: En kan enten kreve at en ikke bruker den læreboka eller si at så lenge skolen bruker den, kan ikke den skolen få statlig støtte. For det må være et minstekrav at disse privatskolene skal følge norsk lov.

Statsråd Jon Lilletun: Det har kome fram eit ynske frå Likestillingsombudet om at det skal vere same type godkjenningsordning for bøker og læremiddel i privatskulane som i den offentlege skulen. Stortinget sa klårt frå då lova vart handsama, at det skal det ikkje vere.

Det er gjeve nokre døme. Det eit tilsynsorgan må sjå til, er at det som er sagt i tilsegnsbrevet, vert følgt òg når det gjeld dette med likestilling. Det som departementet har gjort, og som vi har klårgjort i Stortinget tidlegare, er at vi har systematisert og intensivert tilsynsarbeidet i forhold til desse skulane. På den måten vil det representanten Reikvam er oppteken av, verte teke hand om.

Rolf Reikvam (SV): Jeg aksepterer at disse skolene skal kunne bruke lærebøker som i utgangspunktet ikke er godkjent på samme måten som lærebøker brukt i det offentlige skoleverk. Jeg aksepterer det.

Men hvis det i ettertid viser seg at en privat skole som en del av sitt undervisningsmaterieell tar i bruk lærebøker som åpenbart strider mot norsk lov, kan vi ikke akseptere det, uansett om vi har laget et system som i utgangspunktet ikke krever godkjenning. Hvis vi i ettertid får vite at disse skolene bruker lærebøker som strider mot norsk lov, kan vi ikke akseptere det. Jeg regner det som ganske sikkert at denne forsamling – som ikke er så veldig stor akkurat nå – vil si at dette kan vi ikke akseptere. Jeg håper at også statsråden er enig i dette. Og hvis det viser seg at det er korrekt det som Aftenposten har gjengitt, at Likestillingsombudet mener dette og står på dette, antar jeg at statsråden vil gripe inn med sikte på å få stoppet denne læreboka, eventuelt trekke tilbake statstilskuddet.

Statsråd Jon Lilletun: Statsråden er i dialog med Likestillingsombudet om disse sakene.

Det er klårt at eg saksbehandlar ikkje enkeltbøker – eller skular for den saka sin del – frå Stortingets talarstol. Vidare er det klårt at det i undervisningstilfanget til ein

skule heilt opplagt vil verte brukt både tidsskrift, bøker og aviser som har haldningar og meiningar som går på tvers av det som er norsk lov. Det må det vere fullt tillate at ein gjer. Men dersom det skulle vere autoritativt, at det var det som på ein måte var linja i undervisninga, er eg sjølvsagt samd med representanten Reikvam i at det ikkje kan akseptast. Difor står eg fast ved at her har vi eit tilsynssystem, og det skal vi syte for fungerer på ein god måte.

S p ø r s m å l 1 4

Eirin Faldet (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Hedmark fylke har fått en merkostnad på ca. 3 mill. kroner som følge av de nye statlige reglene for skole-skyss til elever i videregående skole.

Hva mener statsråden om dette?»

Statsråd Jon Lilletun: Elevar i den vidaregåande skulen har i mange år hatt lovfesta rett til gratis skule-skyss når dei bur i ein viss avstand frå skulen. I 1994 vedtok Stortinget ei presisering om at dersom ikkje fylkeskommunen tilbyr gratis skyss, skal elevane ha full skyssgodtgjersle. Den gongen stod desse reglane i velferdslova. Bakgrunnen for lovendringa var ein dom frå Eidsivating lagmannsrett som slo fast at praksisen i enkelte fylkeskommunar med å krevje eigendel ved skyss var i strid med lova. Stortinget sitt fleirtal føresette den gongen at òg kostnadene til skuleskyss for elevar i den vidaregåande skulen skulle dekkjast av den einskilde fylkeskommunen innanfor vedtekne rammer.

Då velferdslova vart oppheva, vedtok Stortinget i 1998 at lovreglane om gratis skyss og full skyssgodtgjersle skulle leggjast inn i den nye opplæringslova. Sjølv om opplæringslova, som tok til å gjelde 1. august 1999, var ei ny lov, var altså reglane om skyss ikkje nye, men berre ei vidareføring av dei lovreglane vi hadde hatt i fleire år.

Fordi fylkeskommunane sjølve tolka lovreglane om full skyssgodtgjersle så ulikt, og ein dermed fekk ein vedvarande debatt om kva som var deira forpliktingar, bad Kommunenes Sentralforbund departementet om å presisere reglane i forskrift.

Etter ei brei høyring tok ny forskrift til å gjelde frå 12. august 1999. Forskrifta er ei presisering innanfor lovretten til gratis skyss eller full skyssgodtgjersle når elevane bur meir enn 6 km frå skulen. På denne bakgrunnen skulle ikkje den nye forskrifta innebere auka kostnader for fylkeskommunane. Den satsen som fylkeskommunane skal nytte for skyssgodtgjersle, er i forskrifta sett lik den satsen ein i 1997 fekk forskriftsfesta for dekking av utgifter ved reise for undersøking og behandling i folketrygdsamanheng. Eg vil minne om at denne satsen berre gjeld når ein fylkeskommune ikkje sjølv vel å stå for transporten. Elevane kan altså ikkje krevje å få godtgjersle framfor gratis skyss.

Eg er kjend med at fylkeskommunane før forskrifta tok til å gjelde, gav ulik skyssgodtgjersle. Somme av fyl-

keskommunane gav skyssgodtgjersle ut frå ein påreknna rutebiltakst for dei strekningane der det ikkje er offentleg transporttilbod. Dette dekte ikkje fullt ut kostnadene ved eigen skyss. Andre gav skyssgodtgjersle etter høgare satsar. Etter mi vurdering skulle altså ikkje forskrifta føre til auka kostnader for fylkeskommunane i forhold til den retten som følgjer av lova. Om Hedmark fylkeskommune no meiner at dei har fått auka utgifter til elevskyss på grunn av dei nye forskriftene, kan det skuldast at Hedmark i tida før vi fekk den nye forskrifta ikkje har halde seg til lovregelen om full skyssgodtgjersle for elevar i den vidaregåande skulen. Det vil seie at elevane i Hedmark har fått eit betre tilbod enn før, eit tilbod som no tilsvaret det ein har i andre fylkeskommunar.

Eirin Faldet (A): Jeg takker statsråden for svaret, men må si at det egentlig samsvarer ganske dårlig med det virkelige liv i Hedmark. Fylkeskommunen er gjennom opplæringsloven pliktig til å skaffe skyss. Dersom elever ikke kan kjøre selv eller har foreldre eller foresatte som kan kjøre, er fylkeskommunen pliktig til å skaffe drosje eller annen skyss.

Hedmark gav tidligere elevene skyssgodtgjørelse tilsvarende månedskorttakst på buss, det utgjorde ca. 80-90 øre pr. km. I dag er utgiftene økt fra 80-90 øre til 1,55 kr pr. km med eget skyssmiddel og fra 80-90 øre til 6 kr pr. km for drosje. I beste fall blir de økte utgiftene til denne ordningen 3 mill. kr, i verste fall kan Hedmark fylkeskommune bli påført en merkostnad på 20 mill. kr. Jeg mener at dette er statsrådets ansvar. Vil han ta det ansvaret?

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst vil eg presisere at det er Kommunenes Sentralforbund som har bede om denne forskrifta, då det var ulik tolking av lova og ein del rettsaker gav som resultat at fylkeskommunen fekk dramatisk høge utgifter nokre stader i landet. Det var grunnlaget for at dei bad oss om å lage ei forskrift.

Når det gjeld Hedmark fylkeskommune, må representanten Faldets påstand byggje på ei misforståing, for det er jo ikkje slik at vi endrar noko som helst der fylkeskommunen sjølv syter for skyss via eigne transportmiddel, buss e.l. Dette dreier seg om dei tilfella der det er dei føresette sjølve som står for skyssen, det er der ein har fått tilsvarende takst som f.eks. folketrygda nyttar. Eg skal ikkje påstå at det ikkje i dette tilfellet kan slå ut på ein slik måte at det kan bli auka utgifter, då eg ikkje kjenner til kva takst ein har hatt før, men den forståinga representanten Faldet hadde av forholdet, må byggje på ei misforståing.

Eirin Faldet (A): Hamar Arbeiderblad kan i dag avdekke at enkelte elever faktisk får mellom 70 000 og 100 000 kr i året i tilskudd for å kjøre bil til og fra skolen, og andre bruker drosje til 6 kr. pr. km når de ikke har egen bil og fylkeskommunen ikke har noe ordinært buss-tilbud. Det er bekymringsfullt at staten nå har endret reglene for skoleskyss slik at fylkeskommunen påføres store økonomiske uttellingene uten at det følger penger med fra

staten. Denne forskriftsendringen vil medføre så store kostnadsøkninger at det vil måtte gå ut over det ordinære busstilbudet i fylket. Når Hedmark fylke nå kan dokumentere at fylket får en økonomisk belastning – for det kan de – vil jeg be statsråden på nytt se på konsekvensene av forskriftsendringen og sørge for at Hedmark fylkeskommune får en samtale hvor man kan dokumentere dette og legge det fram for statsråden, slik at det kan ryddes opp i eventuelle misforståelser.

Statsråd Jon Lilletun: Det siste kan sjølvsagt imøtekomast. Vi tek alltid gjerne samtalar for å sjå om der er misforståingar. Men eg gjentek at grunnen til at denne forskrifta kom, eine og aleine var at Kommunenes Sentralforbund bad om klarare presiseringar for å unngå det uføret som ein del fylkeskommunar hadde kome i i forhold til dei rettssakene dei hadde vore oppe i ut frå si tolking av lova. Vi følgde opp det som Kommunenes Sentralforbund bad om, og det har vi gjort ved å setje takstane lik takstane til folketrygda. Det kan slå ulikt ut fylkeskommunane imellom, men som eg starta med: Vi er sjølvsagt opne for å ha ein samtale med Hedmark i forhold til praktiseringa og konsekvensane av denne forskrifta.

Presidenten: Presidenten konstaterer at statsråden foretrekker mange små samtaler fremfor den store samtalen.

S p ø r s m å l 1 5

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråd Lilletun, som jeg tror er rette vedkommende i denne sammenheng:

«Norge er det eneste land i Europa uten fullt utbygget nett av værradar. Værradar gir større sikkerhet for skipsfart, fly, oljeinstallasjoner og vegtrafikk. Norges eneste radar i drift ligger i Asker. Sverige har 11 radarer, Finland 6 og Danmark 4. Det finnes ingen dekning fra Lindesnes til Kirkenes.

Hva vil statsråden gjøre for sikkerheten til havs og på fastlandet knyttet til værradarplanen som Stortinget bad om i 1995, og som Det norske meteorologiske institutt (DNMI) har utarbeidet og sluttført i april 1997?»

Statsråd Jon Lilletun: Eg er einig med representanten Stang i at dette er ei viktig sak. Noreg er eit land med mykje vær, og difor treng vi ei vêrvarsling som til kvar tid er tilpassa dei klimatiske forholda vi har å stri med. Det er ingen tvil om at værradar er eit godt hjelpemiddel i vêrvarslinga, og eg skulle sjølvsagt ynskt at vi hadde kome lenger i utbygginga. Men vi *har* kome lenger enn representanten Stang hevdar.

I haust vart Meteorologisk institutt ferdig med utbygginga av ein ny værradar i Hægebostad kommune i Vest-Agder. Radaren er no i prøvedrift og vil verte offisielt opna til våren. Då vil vi ha to værradarar, som til saman dekkjer kysten og innlandsområda i Sør-Noreg.

Meteorologisk institutt er no i gang med å leggje planar for ein tredje værradar. Eg vil la instituttet sjølv vur-

dere kvar værradaren bør plasserast, men departementet har gjeve instituttet høve til å overføre eit beløp på 3,3 mill. kr til 2000 og nytte desse midlane til utbygging av værradar. Dersom det lukkast å få til ei samfinansiering med andre institusjonar, vil vi ha nok midlar til å starte utbygginga av den tredje værradaren.

Den vidare utbygginga må vi sjølvsagt sjå i samanheng med dei årlege budsjetta. Vi talar her om ei stor og langsiktig investering, men eg er viss på at samfunnet på sikt vil tene på eit fullt utbygt værradarnett.

Eg kan love at eg vil arbeide for at det skal verte mogleg å få til ei vidare utbygging. Men då er vi avhengige av at dei institusjonane som har nytte av værradarnettet, også vert med på finansieringssida.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men kan bare konstatere én ting, nemlig at statsråden har understreket at man ønsker å halte videre i denne saken.

Det er slik at radarinvesteringene er konsekvent strøket av statsbudsjettet. Ifølge Det norske meteorologiske institutt mangler vi ni værradarstasjoner for å dekke hele landet., dvs. at det da blir et likt antall som i Sverige. Men investeringsbehovet er ca. 10 mill. kr pr. radar, og driftskostnadene er 1 mill. kr årlig. Det betyr et totalt investeringsbehov på 90 mill. kr årlig og driftskostnader for elleve værradarstasjoner på 11 mill. kr pr. år. Det er viktig av hensyn til sikkerheten både til havs og på fastlandet at dette blir installert så raskt som mulig.

Vil statsråden, som er statsråd i et av verdens rikeste land, sørge for at disse bevilgningene blir en realitet innen kort tid?

Statsråd Jon Lilletun: Eg konstaterer at representanten Stang sjølvsagt har heilt rett når han peikar på at eg har gleda av å vere statsråd i ei utmerkt regjering i eit av verdas rikaste land.

Men eg må nok seie at eg ikkje har merka meg at representanten Stang eller hans parti har vore overvettas opptekne av å styrkje budsjettet på desse postane. Dei tinga vi no i dag diskuterer, har klart vore lagde fram i våre proposisjonar, og når vi i fjor måtte skjere ned på totalbudsjettet med 8-9 milliardar kr, er det klart at det òg fekk konsekvensar for framdrifta i denne saka. Men vi klarte altså likevel å byggje ein værradar, som i tillegg til den vi hadde frå før, dekkjer Sør-Noreg, og det vil nokså sikkert verte ein til i inneverande år. Det synest ikkje eg er å halte. Det er å gå sakte – kanskje litt for sakte, men vi går i rett lei.

Så ser eg fram til at representanten Stang og hans parti no verkeleg vil stå på for akkurat forskingsbudsjettet – og den delen av forskingsbudsjettet som dette dreiar seg om.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vil bare understreke at vi står på – det er derfor vi tar opp dette spørsmålet i dag.

Nettet er godt utbygd i Finland, Sverige, Danmark og det meste av Europa for øvrig – og jeg vil igjen tilbake til at vi er ett av verdens rikeste land og har den kystlinjen

som vi har. Men det er jo ikke bare jeg som sier dette. Det er også andre, fagekspertisen, som sier at vi er å betrakte som en sinke på dette området. Våre naboland er stort sett helt dekket når det gjelder værradarer, men ikke Norge. Alle typer kommunikasjoner er ofte meget vær-avhengige, og bedre korttidsvarsel kan være avgjørende i mange tilfeller. Meteorologisk institutt prøver å løse mangelen på offentlige bevilgninger ved å finne andre samarbeidspartnere. Radaren for Østlandet er kommet opp fordi det har vært flere andre mulige finansieringskilder; man har klart å få de største bidragene fra andre og ikke fra det offentlige.

Det er å håpe at statsråden ikke kan godta disse forhold i fremtiden, slik at videre handling vil samsvare med komitemerknadene fra 1996 om betydningen av værradarer.

Statsråd Jon Lilletun: Eg deler fullt ut representanten Stangs vurdering av kor viktig dette er med vår kyst og vår plassering.

Når det gjeld finansiering, må eg seie at det er nok ikkje så uvanleg, men tvert om svært vanleg, at finansieringa også i dei andre landa vi kan samanlikne oss med, har vore eit spleiselag mellom ganske mange som har interesse av å få slike radarar på plass.

Når det gjeld kven som har medverka til desse radarane, er det nok i stor grad det offentlege. Det er forskjellige etatar innanfor forskjellige departement, men òg nokre private. Det håpar eg vi skal få til framleis.

Det som er gjort frå vår side for å følgje opp dette og sørge for at planen vart ferdig, har eg òg orientert om, men eg sa korfor finansieringa ikkje har kome tidsnok. Eg ser fram til at like engasjerte innlegg vil kome frå representanten Stang og hans parti òg i budsjettdebatten i forhold til forskingsbudsjettet generelt og denne saka spesielt. Då ser eg ljost på det nye året!

S p ø r s m å l 1 6

Per Sandberg (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hvorfor er det allerede på årets samferdselsbudsjett satt av 30 mill. kroner til det omstridte E6-prosjektet gjennom Steinkjer for innløsning av boliger, når det er lagt ned innsigelser fra Jernbaneverket og klagen fra 21 beboere ikke er avklart, og hvorfor slikt hastverk når vi vet at prosjektet skal være med i Nasjonal transportplan 2002-2011, som ikke er ferdigbehandlet og ligger ute på høring?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: I St.meld. nr. 37 for 1996-97, Norsk veg- vegtrafikkplan 1998-2007, forutsettes oppstart av prosjektet Ev 6 Jevika-Selli, som utgjør E6 gjennom Steinkjer, i perioden 1998-2001, med fullføring i perioden 2002-2007. Ny E6 gjennom Steinkjer inngår i en planprosess som har pågått i flere år.

For å få til en god grunnervvervsprosess er det i St.prp. nr. 1 for 1999-2000 satt av midler i 2000 til grunnervverv

og videre prosjektering med sikte på anleggsstart i 2002. Stortinget har gitt sin tilslutning til dette.

Det ble for prosjektet ny E6 Jevika-Selli vedtatt kommunedelplan i 1996. Strekingen er delt opp i fire reguleringsplaner, og tre av disse har Steinkjer kommunestyre egengodkjent. For den fjerde reguleringsplanen, Løssberga-Sneppen bru, har Jernbaneverket lagt ned innsigelse mot kommunens reguleringsplanvedtak hva angår løsningen for deres aktivitet. Om innsigelsen blir tatt til følge, vil dette bare medføre mindre endringer for ny E6.

Med bakgrunn i dette ble det i 1998 inngått kjøpekontrakt med 20 berørte huseiere og to berørte hytteeiere på søndre parsell. I kjøpekontraktene ble det forutsatt utbetaling til disse 22 grunneierne i januar 2000, med forbehold om godkjent reguleringsplan og bevilgninger til prosjektet. Det har derfor vært et sterkt ønske om å oppfylle inngåtte avtaler med berørte grunneiere, slik at de kan reetablere seg uten unødvendig opphold og usikkerhet.

Kommunestyrets reguleringsplanvedtak for den søndre parsellen ble påklaget til fylkesmannen av 21 beboere, som til sammen representerer sju eller åtte av de berørte eiendommene. Klagen ble avvist, og saken er sendt til Sivilombudsmannen av beboerne med spørsmål om fylkesmannens habilitet. Det er ventet en avklaring på denne saken i løpet av januar 2000. Kommunestyrets vedtak for de to andre reguleringsplanene er påklaget til fylkesmannen. Vegdirektoratet opplyser at disse klagen er lagt til side i påvente av at habilitetsspørsmålet er avklart.

Jeg har fått opplyst at Statens vegvesen vil foreta utbetalingene til grunneierne uavhengig av at spørsmålet om inhabilitet fortsatt er til behandling hos Sivilombudsmannen. Statens vegvesen begrunner dette med at spørsmålet om vedtatt reguleringsplan ble avsluttet i forbindelse med fylkesmannens behandling av klagen, og at det bare er spørsmålet om inhabilitet som skal behandles av Sivilombudsmannen. Jeg tar konklusjonen til etterretning ut fra sakens forhistorie.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Utgangspunktet for mitt spørsmål er at jeg på flere områder finner det hastverket som det er lagt opp til i dette prosjektet, noe merkelig. Det ene er at disse 30 mill. kr ikke skal brukes til vegbygging, men utelukkende til unødvendig riving av en lang rekke boliger, og man skal ifølge framdriftsplanen ikke komme i gang med anleggsdrift før i 2008.

Jeg gjentar: Hva er det som tilsier dette hastverket med å få revet disse boligene allerede før klagen fra de 21 beboerne er avklart? Hvorfor slikt hastverk med innløsning av folks boliger i dette området når det finnes traséalternativer som utelukker riving av boliger, og når det er tid nok til å foreta fornuftige transportplanvurderinger? Og hva er det som tilsier at en i Steinkjer, kanskje som det eneste stedet i hele verden, finner det riktig og viktig å legge en europaveg gjennom sentrumsområdene og boligstrøk?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Som jeg understreket i mitt første svar, har saken en lang forhistorie. Jeg

må forholde meg til de planer og godkjenninger som allerede foreligger, og ut fra det at denne saken skulle inn i budsjettet for perioden 1998-2001, være villig til å foreslå prioriteringer når fagmyndighetene er i stand til å utføre de oppgaver de er pålagt.

Jeg understreket i mitt første svar at vi forholder oss til en inngått avtale med huseierne i området der utløsning i januar 2000 var forutsatt med forbehold om godkjenning og nødvendige bevilgninger. Vegmyndighetene vurderer det slik at det er den nødvendige oppstart av anlegget som nå gjøres, og har prioritert en gjennomføringstakt i tråd med det jeg redegjorde for i mitt første svar.

Per Sandberg (Frp): Jeg skjønner at statsråden er veldig opptatt av lokaldemokratiet, og det skal han selvfølgelig få ære for. Men jeg vil også vise til at det har vært en underskriftskampanje i Steinkjer der over 80 pst. av de stemmeberettigede i kommunen har gått imot det trasévalget som her er gjort, så her blir det da på en måte en kollisjon med lokaldemokratiet.

Jeg hadde tidligere et spørsmål til forrige samferdselsminister, og det ble svart fra samferdselsministeren den gangen:

«Jeg tar det også for gitt at det er vel kjent at hovedtyngden av de pengene som er planlagt for E6-traseen, skal brukes i neste veiplanperiode, altså etter 2002.»

I Trønder-Avisa i går var det en artikkel som viser at det allerede i 2002 og 2003 skal bygges en betongtunnel gjennom Eggemarka og bruer og undergang ved Eggevammen mot Selli. Er det på en måte en forskuttering av prosjektet, og er det nå bevilget ekstra midler for at prosjektet skal fremskyndes?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Budsjettene for 2002 og 2003 er langt fra lagt. Det betyr med andre ord at de sitatene og de henvisningene som nå har kommet, sannsynligvis refererer seg til Nasjonal transportplan og etatenes foreløpige forslag, som vil bli politisk framlagt for Stortinget i slutten av mars måned. Jeg går ut fra at det er ut fra dette man siterer denne fremdriftsplanen. Jeg kan altså bekrefte, som jeg gjorde i mitt første svar, at selve hovedtyngden av utbyggingen først vil komme etter 2002.

Jeg er også sterk tilhenger av lokaldemokratiet, jeg har registrert prosessen som har pågått i Steinkjer-området, og kan selvfølgelig som politiker ha meninger om både sak og innhold. Det hører ikke til min rolle som samferdselsminister å ha det. Akkurat her forholder jeg meg til en godkjent planprosess og til de vedtak som er fattet i de ledd som skal fatte vedtak, og ut fra det har jeg måttet handle.

S p ø r s m å l 1 7

Fra representanten John I. Alvheim til helseministeren:

«En overlege ved Rikshospitalet har fått korreks fra sin direktør etter at han på anmodning har møtt enkelte

medlemmer av Stortingets sosialkomite og gitt faglig informasjon.

Er korreksen gitt etter anmodning fra Sosial- og helsedepartementet?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 8

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til helseministeren:

«Hundrevis av kvinner i Mossedistriktet er blitt legemiddelavhengige av den såkalte «Østfold-coctailen», som er en døgndose bestående av tre valium, fire paragin forte og en rohypnol. En del leger antas ikke å være tilstrekkelig tilbakeholdne med å forskrive vanedannende medikamenter.

Vil statsråden ta et initiativ slik at kontrollen kan bedres?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Vanedannende legemidler har en viktig plass i moderne medisinsk behandling, men kan dessverre både gi avhengighet og misbrukes som rusmidler.

Forbruket av sovemidler og beroligende midler er lavere i Norge enn i mange andre vestlige land og har i de senere år vist en nedadgående tendens. Salg av disse legemidlene på landsbasis indikerer at 6,5 pst. av den voksne befolkningen i gjennomsnitt daglig kan bruke et beroligende middel eller et sovemiddel. Selv om tilsynsmyndighetene jevnlig behandler eksempler på uforsvarlig rekvirering og bruk av vanedannende legemidler, rekvirerer norske leger i hovedsak forsvarlig.

Jeg deler likevel representanten Hedstrøms bekymring for konsekvensene av uforsvarlig rekvirering av vanedannende midler.

Kunnskapen om risiko for tilvenning og misbruk av disse legemidlene er utgangspunktet for myndighetenes regelverk, kontroll, tilsyn og veiledning av forskrivning og bruk av vanedannende legemidler. Norske myndigheter håndhever en, sett i internasjonal sammenheng, streng kontroll med omsetning og rekvirering av avhengighetskapende legemidler.

I arbeidet for å sikre forsvarlig, rasjonell og riktig rekvirering og bruk av slike legemidler benytter tilsynsmyndigheten ulike virkemidler både innenfor kontrollvirksomhet og veiledning.

Dersom det avdekkes omfattende rekvirering av den art som omtales i representantens spørsmål, vil dette bli vurdert opp mot forsvarlighetskravet i legeloven § 25 og vil kunne medføre en reaksjon fra tilsynsmyndighetene. Avhengig av omfang, varighet og eventuell tidligere påtale, vil uforsvarlig rekvirering kunne medføre tap av rett til å rekvirere vanedannende legemidler eller til og med tilbakekall av autorisasjon.

Tilsynsmyndighetens verktøy for systematisk å avdekke uforsvarlig rekvirering må forbedres. Et egnet verktøy er en nasjonal reseptbasert legemiddelstatistikk. Dette vil bedre tilsynsmyndighetens mulighet til å inter-

(Statsråd Høybråten)

venere på et tidlig stadium overfor leger som har et uheldig forskrivningsmønster.

Departementet arbeider nå med å etablere en nasjonal reseptbasert legemiddelstatistikk i Norge. Denne statistikken vil gi mulighet til å innhente reseptopplysninger fra alle ekspederte resepter. Bedre legemiddelstatistikk kan gi tilsynsmyndigheten en sikker og god dokumentasjon som verktøy for å kontrollere og veilede leger.

Det er grunn til å anta at en del legemiddelavhengige eller -misbrukere benytter seg av såkalt legeshopping for å opprettholde sitt forbruk. Mulighetene for slik legehopping vil bli redusert når fastlegeordningen trer i kraft fra neste år.

Minst like viktig som kontroll er det løpende arbeidet for å sikre god kvalitet i rekvireringen. Både Helsetilsynet og fylkeslegene gir regelmessig veiledning og tilbakemelding i forbindelse med konkrete saker på dette området. Dette vil typisk skje i tilsyns- og klagesaker hvor man overfor en enkelt lege påpeker uheldige sider ved vedkommendes forskrivningspraksis og ber om at denne endres, eller i de tilfeller hvor man besvarer en konkret henvendelse fra en lege.

I flere år har Østfold vært blant de fylker som har høyest forbruk i forhold til folketallet av så vel vanedannede legemidler som andre typer legemidler. Fylkeslegen i Østfold har engasjert seg sterkt i dette. I november 1999 arrangerte fylkeslegen i samarbeid med Østfold Legeforening og fylkeskommunenes rustjeneste et seminar om legemiddelavhengighet der alle allmennpraktiserende leger i fylket var invitert. Ca. 30 av fylkets allmennpraktikere deltok. Arbeidsgruppen som arrangerte dette seminaret, fortsetter nå arbeidet med å utvikle strategier og arbeidsmetoder som kan bidra til å redusere faren for legemiddelavhengighet. Jeg har tro på at dette arbeidet vil føre fram, også sett i forhold til det representanten Hedstrøm tar opp.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Som han også var inne på, er Østfold et «pillefylke», kanskje det mest ubestridte pillefylket i landet. Tallene for 1998 viser at forbruket av angstdempende medikamenter var høyest av samtlige fylker, med 28,7 døgn-doser pr. 1 000 innbyggere. Videre ligger Østfold høyest når det gjelder smertestillende medikamenter og på tredjepllass hva angår sovemedisiner. Man kan selvfølgelig ikke bare legge ansvaret på legene for det tilsynelatende klare overforbruket som realiseres via reseptblokkene, men statsråden gav klart uttrykk for at det er et arbeid på gang. Han var også enig med meg i at selv om det ikke var et stort problem sammenlignet med andre land, så har vi et problem, og det er kanskje en mer utstrakt kultur enkelte steder enn andre å bruke reseptblokka.

Jeg har i grunnen ikke noe tillegsspørsmål, jeg fikk svar i hovedinnlegget nå. Men hvis statsråden vil konkretisere noe mer det arbeidet som er på gang for at vane-dannende medikamenter ikke skal overforbrukes, er jeg takknemlig for det.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg bare kort konstatere at jeg tror representanten Hedstrøm og helseministeren er enige i vurderingen av situasjonen. Det er bekymringsfullt at man ser så høye forbrukstall i et av våre fylker. Det skyldes neppe bare at folk i Østfold har mer angst, smerter og søvnproblemer enn folk i andre fylker. Det skyldes nok også i stor grad den praksis som har fått utvikle seg. Nettopp derfor legger jeg stor vekt på at tilsynsmyndigheten følger opp, slik som fylkeslegen i Østfold faktisk gjør, og jeg har tillit til at dette vil gi resultater i Østfold fylke. Samtidig vil jeg arbeide konkret med de bedre kontrollmuligheter nasjonalt som jeg nevnte i mitt første svar.

S p ø r s m å l 19

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne stille spørsmål til helseministeren:

«Hva vil statsråden gjøre med at det i realiteten ikke er øyeblikkelig hjelp å få for seksuelt misbrukte barn og unge, og er det riktig slik det kommer fram i Aftenposten 4. januar 2000, at ventetiden er 6-9 måneder og i Østfold fylke opptil flere år?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Artikkelen i Aftenposten den 4. januar 2000 har sitt utgangspunkt i en påstand om at seksuelt misbrukte barn må vente fra seks til ni måneder på profesjonell psykiatrisk hjelp, og i Østfold fylke opptil flere år. Dette er uakseptabelt.

Det finnes ikke undersøkelser som kan vise hvor vanlig det er med en så lang ventetid som referert til, men Helsetilsynet opplyser at barn som viser tidlige symptomer, vanligvis blir tatt imot raskt.

Sosial- og helsedepartementet har via Statens helsetilsyn innhentet en redegjørelse angående den aktuelle saken som er omtalt i Aftenposten. Det er ikke noe som tyder på at saken i Østfold har blitt håndtert uforsvarlig, eller at ventetiden har vært kritikkverdig. Tvert imot viser det seg at familien har fått tilbud om hjelp samme dag som henvendelsen ble mottatt. Ifølge Helsetilsynet har Aftenposten i sitt oppslag redigert sammen flere forskjellige saker og uttalelser, slik at det kan fremstå som om den lange ventetiden gjaldt saken i Østfold, noe som ikke er tilfellet.

Helsetilsynet vil imidlertid på oppdrag fra departementet i løpet av februar gjennomføre en undersøkelse i alle landets fylker for å få kartlagt hvor lenge barn som er utsatt for seksuelle overgrep, venter før de får tilbud om behandling.

I Regjeringens opptrappingsplan for psykisk helse er det tatt utgangspunkt i at 5 pst. av barn og unge under 18 år har behov for tilbud fra barne- og ungdomspsykiatrien. I dag er dekningsgraden ca. 2,1 pst. Den største utfordringen ligger i å kunne rekruttere og utdanne tilstrekkelig personell med nødvendig fagkompetanse, og å sikre en geografisk fordeling av personellressursene i samsvar med behov. I den generelle oppbyggingen av barne- og ungdomspsykiatrien som vi nå er i gang med, forventer Regjeringen at også tilbudet til seksuelt misbrukte barn blir styrket.

I St.meld. nr. 25 for 1996-97, Åpenhet og helhet, og i St.prp. nr. 1 for 1999-2000 beskrives behovet for en videre oppbygging og spredning av kompetanse når det gjelder behandling og tiltak for seksuelt misbrukte barn. Vårt verktøy i dette arbeidet har vært Nasjonalt ressurs-senter for seksuelt misbrukte barn.

Nasjonalt ressurs-senter ble etablert som et prosjekt fra 1995 til 1999, og er nå vedtatt videreført i tre år. Senteret har som hovedmålsetting via kompetanseoppbygging å forbedre tilbudet om utredning, diagnostisering, behandling og støtte til seksuelt misbrukte barn og deres pårørende. Tilbudet til denne gruppen skal gis innenfor det ordinære apparatet i de fylkene en bor. Nasjonalt ressurs-senter har på oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet fått ansvar for å bistå andrelinjetjenesten og regionene i oppbyggingen av nødvendig kompetanse for å behandle barn som har blitt utsatt for seksuelle overgrep.

Styrkingen av tjenestetilbudet for barn og ungdom i denne gruppen er en omfattende prosess. Det er viktig at fagmiljøene deltar i et tverrfaglig og tverretattlig samarbeid innenfor barnevern, politi, barne- og ungdomspsykiatri og barnemedisin. Derfor samarbeider Sosial- og helsedepartementet med Barne- og familiedepartementet og Justisdepartementet i dette arbeidet. Alle tre departementer er enige om at det er behov for en særlig videre satsing til fordel for seksuelt misbrukte barn.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg takker for svaret. Det var godt å høre hvor alvorlig statsråden tar dette, og hvor systematisk og engasjert det arbeides med det. Den kartleggingen han viste til, er jeg også glad for blir gjort. Jeg håper det blir gjort fort, slik at det ikke blir en trenering av saken, men fører til en effektivisering av innsatsen på området.

Jeg er også glad for at det kan virke som at situasjonen ikke er fullt så krisebetont som Aftenposten-oppslaget kan gi inntrykk av. Men vi er allikevel mange som er utålmodige etter resultater på området, og som blir fortvilte når vi blir kjent med skjebnene til barn og unge som faktisk er der ute.

I psykiatrimeldingen, som også statsråden viste til, som ble behandlet for tre år siden, blir det også sagt at det imidlertid er viktig at barne- og ungdomspsykiatriske tjenester er tilgjengelige ved behov. Det ble vist til opptrappingsplanen, og vi har hatt ekstrabevilgninger fra Stortinget. Engasjementet er bra, men når kan vi forvente resultater og forbedringer på området?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vet ikke om det er helt etter protokollen, men jeg vil gjerne takke representanten for tilleggsmerknaden, som gir klart uttrykk for et engasjement som jeg deler. Jeg er blant dem som er utålmodige etter resultater. Jeg er også blant dem som blir fortvilte når jeg møter enkeltskjebner som ikke får den hjelpen de har krav på. Vi vil gradvis se resultater. Vi har en opptrappingsplan over åtte år. Det innebærer en erkjennelse av at problemet ikke er løst over natten, men det

innebærer også en forpliktelse fra hele Stortinget til å sørge for at år om annet skal dette tjenestetilbudet bygges ut. Det vil jeg være med og bidra til en målrettet satsing på.

Den kartlegging som jeg varslet, skal ikke bidra til å forsinke prosessen, snarere tvert imot. Den skal være klar i løpet av utgangen av neste måned.

Ane Sofie Tømmerås (A): Det var et tilleggssvar som jeg også satte pris på.

Jeg har lyst til å dra fram et par elementer til.

Selv om kartlegging ikke har funnet sted, har vi sett eksempler på at det er snakk om massive brudd på ventelistegarantien, og jeg lurer på om man i det videre arbeidet med dette kommer til å ha spesiell fokusering på forskjellige fylkene imellom. Noen steder er det snakk om få måneder. Når vi snakker om øyeblikkelig hjelp, er det altfor mye og brudd på ventelistegarantien. Andre steder er det snakk om veldig mange måneder, f.eks. i Østfold, som det kan se ut til ligger dårligere an enn andre fylker. Synes statsråden at det er akseptabelt at hvilket fylke man bor i, skal være avgjørende for hva slags kvalitet man får på den helsehjelpen man trenger?

Jeg har også lyst til å peke på en ting som fagfolkene har pekt på på dette området, nemlig at det selvfølgelig tar tid, vi har underskudd på personell osv., men hvis hjelpen kommer inn så tidlig som mulig, vil det kreves færre ressurser. Det krever færre ressurser å komme tidlig inn med hjelpen og forebygge lidelser i forhold til å komme inn etterpå og reparere.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder de geografiske forskjeller, kan jeg si mer om det når kartleggingen er foretatt og vi faktisk vet hvordan situasjonen er i de enkelte fylker og i landet som helhet. Men generelt kan jeg si at selv om bruddene på ventetidsgarantien har gått dramatisk ned det siste halvannet året, er det fortsatt uakseptable forskjeller fylkene imellom, sykehusene imellom og tjenestene imellom. Dette arbeides det med i dialog med fagmiljøene.

Det er helt rett som representanten Tømmerås peker på, at jo tidligere man får hjelp, jo mindre hjelp er det ofte behov for. Og noe av tanken med hele psykiatrilanen er at vi skal styrke tjenestene i kommunene, nær der hvor folk bor, og nær der man først oppdager at man har et problem.

S p ø r s m å l 2 0

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne stilla følgende spørsmål til utviklings- og menneskerettsministeren:

«Den norske stat er hovedaksjonær i Norsk Hydro ASA. I Hydros Utkal-prosjekt i den indiske delstaten Orissa fremkommer det sterk kritikk mot Hydro fra flere organisasjoner. Prosjektet sies blant annet å være et overgrep mot urbefolkningen i området.

Hva mener statsråden om prosjektet, eventuelt kan denne saken gå inn i pilotprosjektet for menneskerettig-

heter og næringsliv som beskrives i «Menneskeverd i sentrum. Handlingsplan for menneskerettigheter» (St.meld. nr. 21 (1999-2000))?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Regjeringen er opptatt av at norske selskaper som engasjerer seg økonomisk i utlandet, opptrer etter de samme grunnleggende etiske prinsippene ute som hjemme. Vi har derfor tatt initiativ til en formalisert kontakt mellom næringsliv, fagbevegelse, menneskerettighetsorganisasjoner, forskningsmiljøer og myndigheter for å styrke næringslivets ivaretagelse av menneskerettighetshensyn ved økonomisk virksomhet i andre land. For dette formål etablerte Regjeringen for to år siden Det konsultative organ for menneskerettigheter og norsk økonomisk engasjement i utlandet, det såkalte KOMpakt, der alle disse miljøene er representert. KOMpakt fungerer for øvrig bra.

Fra Regjeringens side har vi uttrykt uro for flere sider ved Orissa-prosjektet. Jeg har selv tatt dette opp i møte med Hydros generaldirektør og uttrykt Regjeringens forventning om at norske selskaper med statlige eierandeler viser særlig årvåkenhet i forhold til etiske utfordringer ved deres engasjement i andre land. Hydro er godt kjent med vår holdning.

Som kjent har Stortinget sluttet seg til at selskaper der staten har eierandeler, skal operere på samme forretningsmessige vilkår som andre selskaper. En eventuell investeringsbeslutning i prosjektet i Orissa vil være en sak for Hydros styre og eventuelt bedriftsforsamling.

Regjeringen vil imidlertid fortsatt følge utviklingen av prosjektet i Orissa nøye. Utenriksministeren, som for tiden er på besøk i India, hadde i går møter både med Norsk Hydro og med representanter for den berørte urbefolkningen. Det kom klart fram at konflikten også må ses i lys av grunnleggende konflikter i det indiske samfunnet. Samtidig var de involverte aktørene innstilt på å arbeide for å finne løsninger på problemene, løsninger som bl.a. ivaretar lavkastes og kasteløses interesser i området.

Som nevnt i representanten Langelands spørsmål, har Regjeringen i handlingsplanen for menneskerettigheter foreslått et pilotprosjekt for videre utvikling av frivillige ordninger for overvåking, rapportering og verifisering av bedrifters respekt for menneskerettighetene. Prosjektet blir forankret i Institutt for menneskerettigheter. Instituttet, i samarbeid med partene i KOMpakt, vil sammen stå for den videre konkrete utformingen av prosjektet. Regjeringens intensjon er at prosjektet skal bidra til mer robuste ordninger for overvåking og sertifisering av bedrifters atferd på området. I tillegg skal det ha rådgivende funksjoner overfor næringslivet.

Hvorvidt pilotprosjektet vil vurdere Norsk Hydros prosjekt i Orissa spesielt når det er opprettet, må de berørte aktørene selv ta stilling til. På kort sikt kan kanskje drøfting av prosjektet i KOMpaks hovedforum være mest aktuelt – altså i påvente av opprettelse av prosjektet. Dette ble f.eks. gjort da Rederiforbundet innledet til diskusjon nylig om utfordringene knyttet til skipsopphugging i sørasiatiske land.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar for svaret.

Eg har tidlegare tatt opp denne saka med næringsministeren, og for så vidt svarte han like rundt som menneskerettsministeren, at ein skal følgja saka, men ikkje gjera så mykje meir enn det. Det synest eg i grunnen er leitt, for eg trur at menneskerettsministeren hadde vore tent med å opp- tre litt meir bastant i forhold til den situasjonen me her opp- lever. Når menneskerettsministeren seier at ein forventar at bedrifta skal oppføra seg på same måten utanlands som den gjer her, må ein spørja om det er tilfellet, når ein f.eks. kan høyra at prosjektet er ei krenking av urbefolkninga sine si- vile og politiske menneskerettar. Det får direkte verknad for 5 000 innbyggjarar, og dei blir ikkje tatt særleg omsyn til. Det blir brukt vald, utpressing og alkohol. Er dette den same måten å oppføra seg på som her heime?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg tror det er viktig å skille mellom to ting. Det ene er instruksjons- myndighet og forholdet til Norsk Hydro og beslutninger som foretas i den sammenheng, og det andre er hva en mener om prosjektet. Det er to ting, og de bør ses atskilt.

Når det gjelder instruksjonsmyndighet overfor Hydro, kan ikke menneskerettighetsministeren, om hun skulle være aldri så mektig og aldri så bastant, overprøve hva Stortinget har lagt som retningslinjer for Norsk Hydros virksomhet. Stortinget har sagt helt klart og tydelig at forretningsmessige vilkår skal være styrende, og de har lagt premissene for hvilken type ordninger vi skal ha mellom statseide selskaper og selskaper med dominerende statlige eierandeler og Regjeringen. Det er det Stortinget som har bestemt. Det må Regjeringen forholde seg til, og det må menneskerettighetsministeren forholde seg til.

Når det gjelder bekymringen for prosjektet, er det helt klart at vi har uttrykt bekymring i forhold til Hydro i ulike sammenhenger, og jeg har selv gjort det i forhold til Norsk Hydros generaldirektør. Derfor følger vi saken nøye. Derfor er jeg glad for at man arbeider for å finne løsninger. Og derfor er vi også åpne for at saken kan drøftes i den sammenheng Langeland var inne på.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg oppfattar det som om menneskerettsministeren langt på veg er einig i den kritikken som SV her reiser, men ikkje føler at hovud- aksjonæren, staten, kan gjera noko, fordi Stortinget har pålagt henne å teia stille.

Slik oppfattar ikkje eg Stortinget. Dersom Regjeringa ved menneskerettsministeren meiner at eit prosjekt er veldig gale i forhold til urbefolkninga, som er heilt tyde- leg her, der bl.a. Strømme-stiftelsen spår at ein ennå ikkje har sett slutten på valdsspiralen i forhold til dette prosjektet, er det klart at då må menneskerettsministeren sørgja for at dette kjem fram og blir kjent. Stortinget må då ta stilling til om dei aksepterer at hovudaksjonæren – altså staten – skal operera på ein slik måte overfor ei be- folkning som det her skjer.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg tror at det å gå inn i konkrete forretningsmessige beslutninger i for-

hold til Norsk Hydro fra Stortingets side, faktisk er et brudd med de regler Stortinget selv har trukket opp. Til det som sies om at Stortinget skal tie stille: Nei, de kan mene mye. Og jeg mener faktisk noe om dette prosjektet. Det har jeg også gitt uttrykk for i interne møter med Norsk Hydro.

Men jeg synes ikke det er grunn til å trekke noen konklusjoner om utviklingen i prosjektet. Jeg viste til utenriksministerens møter med begge parter i India denne uken. De vil nå arbeide for å finne løsninger på problemene. Det ville være det aller beste, for det er heller aldri noen løsning at man ikke investerer i land som India. Man må prøve å finne en løsning på problemene som ivaretar de bekymringene som befolkningens representanter og de berørte har, og også de bekymringene som vi har gitt uttrykk for. Det vil da være opp til bedriften selv og opp til et eventuelt pilotprosjekt, avhengig av hva Stortinget beslutter til sjuende og sist, om det vil være riktig å trekke denne saken inn i forbindelse med pilotprosjektet.

S p ø r s m å l 2 1

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille miljøvernministeren følgende spørsmål:

«I dag er dieseldrevne biler minst like miljøvennlige som el-biler», sa den danske forskeren Kaj Jørgensen på en miljøkonferanse i Oslo 29. november 1999.

Deler statsråden disse påstander, og i så tilfelle hvilke konsekvenser i positiv retning vil dette få for dem som bruker denne type motor?»

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg regner med at representanten Per Roar Bredvold bygger sitt spørsmål på et oppslag i Dagsavisen den 30. november i fjor om den danske forskerens uttalelser. Jeg har også med interesse sett dette oppslaget. Nærmere undersøkelser viser imidlertid at forskeren ikke er riktig referert. Han hevder *ikke* at diesalbiler er mer miljøvennlige enn elbiler. Det forskeren uttalte på miljøkonferansen, var at dieselskjøretøy med dagens teknologi utnytter energien bedre enn dagens elbiler. Dette er under danske forhold, der elektrisiteten elbilen bruker, kommer fra kullkraftverk.

Når elektrisiteten elbilen bruker, er produsert på vannkraft eller vindkraft, medfører bruk av elbiler ingen forurensende luftutslipp. Elbilen har uansett ingen forurensende luftutslipp ved bruk og vil derfor ikke bidra til dårlig luftkvalitet i større byområder og tettsteder. Den støyer også vesentlig mindre enn vanlige kjøretøy. Det er derfor mange gode grunner til å fremme bruken av elbiler i områder med problemer med lokal luftforurensning og støy. Det er innført en rekke tiltak for å oppmuntre til bruk av elbiler, og Regjeringen arbeider nå med å få fram flere tiltak.

Diesalbiler er – totalt sett – ikke miljømessig bedre enn andre typer kjøretøy. Diesalbiler fører bl.a. til betydelige utslipp av svevestøv. Det er derfor ikke grunn til å endre dagens politikk i positiv retning for å øke bruken av dieselskjøretøy. Siktemålet må være at bl.a. autodieselavgif-

ten priser de kostnadene bruken av dieselen påfører samfunnet. En ny avgift på svovelinnholdet i autodiesel som ble vedtatt i statsbudsjettet for 2000, vil bidra til dette.

Jeg er svært opptatt av å få til mer miljøvennlig transport og bedre byluft. Regjeringen har fastsatt nye nasjonale mål for luftkvalitet. Utslippene fra biltrafikken må ned for å nå disse målene. Renere drivstoff og økt satsing på elbiler er eksempler på noen tiltak som vil bli gjennomført.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden sier at det er innført en rekke tiltak for å oppmuntre til bruk av elbiler, og at Regjeringen nå arbeider med å få fram flere tiltak. Det å oppmuntre må ikke bare være å pålegge andre kjøretøy enn dem som er drevet med elektrisitet, ekstra høye avgifter, når en vet at det også på disse områder pågår en stadig utvikling, og at det i dag forefinnes dieseldrevne kjøretøy som kan ha et forbruk helt ned til 0,4 liter pr. mil. Det forefinnes også familiedrevne diesalbiler med et forbruk på ca. 0,5 liter pr. mil. Dagens dieseldrevne kjøretøy bråker også minimalt i forhold til dem en hadde bare for noen år tilbake. Og dessuten: Med et lavere forbruk forurenses de også minimalt sammenlignet med hva de gjorde for noen år siden.

Det må ikke være slik at en velger ut fra hva som er dyrest, men ut fra hva som er billigst for forbrukerne. Dagens bilavgifter innebærer at man ikke har råd til å kjøpe en ny elektrisk bil, men må bruke en eldre dieseldrevet bil. Ser statsråden dette problemet?

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først få understreke at når jeg sier at vi har innført en rekke tiltak for å fremme bruk av elbil, er det ikke primært ved å legge økte avgifter på andre typer kjøretøy, men ved å gi spesielle lettelser til elektriske biler, f.eks. når det gjelder avgifter, muligheter for parkering, bompenger og den type virkemidler.

Så er jeg enig med representanten i at en av de utfordringene vi har, er å sørge for at bilavgiftssystemet fungerer på en måte som gjør at folk har råd til å gå over til mer miljøvennlige biltyper. Det er også ting Regjeringen jobber med når den ser på skatte- og avgiftssystemet, og den er opptatt av å få det grønnere og mer miljøvennlig også i forhold til bilparken.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker nok en gang for svaret.

Statsråden viser til en ny avgift på svovelinnholdet i autodiesel som ble vedtatt i statsbudsjettet for år 2000. Kan statsråden si noe om den nye autodieselen med et annet svovelinnhold, og når den vil komme ut til alle landets forbrukere?

At vi alle er opptatt av å få en miljøvennlig transport, er vi enige om, men konsekvensene og utgiftene må ikke i sin helhet legges på forbrukerne.

Statsråd Guro Fjellanger: Det er ikke noen tvil om at avgifter fungerer best der det er alternativer, og der vi

kan oppmuntre folk til å spare penger samtidig som de sparer miljøet. Det er bakgrunnen for at det nå er innført en svovelavgift på autodiesel. Det fins et alternativ med lavere svovelinnhold, og vi ser bl.a. av erfaringer fra Storbritannia at med en avgift som gjør at etterspørselen etter den mest miljøvennlige autodieselen går opp, blir også systemet bygd opp.

Men jeg er enig med representanten Bredvold i at en av de utfordringene som fremdeles gjenstår, er å sørge for at denne dieselen nå blir tilgjengelig over hele landet.

S p ø r s m å l 2 2

Per Sandberg (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I uke 46 i 1999 ble det offentliggjort alarmerende tall når det gjelder virkningene av svevestøv på folks helse. I Steinkjer i Nord-Trøndelag planlegges det bygging av ny E6 tvers igjennom byen og boligstrøk.

Kan statsråden som øverste planmyndighet og miljøansvarlig sitte rolig og se på at det anlegges ny E6 gjennom Steinkjer som vil få store overskridelser av blant annet svevestøv og marginale miljømessige forbedringer?»

Statsråd Guro Fjellanger: Svevestøv er en viktig og betydelig forurensningsfaktor knyttet til transport på veg, og bekymringen når det gjelder virkningen på folks helse er vesentlig. Jeg antar at representanten Sandberg viser til et oppslag i Dagsavisen i november. Dette er basert på beregninger knyttet til arbeidet med nasjonale luftkvalitetsmål, som bl.a. antyder at dagens belastning av svevestøv i Oslo kan medføre et betydelig helseproblem.

Derfor har Regjeringen arbeidet aktivt for å få til løsninger på dette problemet. Regjeringen fastsatte nye nasjonale mål for svevestøv i september 1998. De viktigste virkemidlene for å nå målet som bl.a. er presentert i St. meld. nr. 8 for 1999-2000, Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, er mindre bruk av piggdekk, redusert utslipp fra vedfyring og reduserte avgassutslipp fra forbrenningsmotorer.

I Steinkjer har arbeidet med en ny E6 gjennom sentrum pågått lenge. Nettopp miljøproblemer fra vegtrafikken og mulighetene til en opprustning av sentrumsområdene som bolig- og handelsområde har vært viktige hensyn i prosessen. Kommunedelplanen som fastsatte trasé for E6 gjennom sentrum ble vedtatt i februar i 1996. Vedtaket var omstridt, og Statens vegvesen har derfor på oppfordring fra Samferdselsdepartementet fått utarbeidet konsekvensanalyser av fire alternative linjer. En del av spørsmålene som er reist, er knyttet til luftforurensning og støv fra vegen, spesielt i boligområder som vil bli berørt av tunnelpåslag. Det er foretatt beregninger av framtidige situasjoner som viser at det uten noen form for tiltak, under svært ugunstige forhold, vil kunne skje noen overskridelser av nasjonale mål. Men dersom man tar høyde for forventet trafikkvekst, reduksjon av piggdekkbruk og teknologisk utvikling i bilmotorer, tilsier dette at nasjonale mål vil bli overholdt.

Som øverste planmyndighet har Miljøverndepartementet hjemmel til å gripe inn også i forhold til vedtatte planer, men dette gjelder bare hvis planen er i strid med nasjonale interesser. Ut fra de opplysningene jeg har fått om saken, ser ikke det ut til å være aktuelt her.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Som det allerede er framkommet, er det offentliggjort forskjellige tall når det gjelder virkningen av svevestøv på felles helse. Svevestøvet er fem ganger farligere enn før antatt. Bare i Oslo ble det estimert 430 trafikksvevestøvdrepte pr. år. I Steinkjer-prosjektet er det ifølge målingene akkurat svevestøvkonsentrasjonen som er stor.

Jeg er kjent med at Miljøverndepartementet har saken oppe til avgjørelse vedrørende innsigelser fra Jernbaneverket på andre områder. Det kan også virke som om det er utenforstående interesser som gjør at prestisjen har inntatt dette prosjektet på en slik måte at det allerede på samferdselsbudsjettet er bevilget 30 mill. kr for innløsning og riving av en rekke boliger – som i seg selv burde fange statsrådets interesse, da dette er unødvendig. Vil miljøvernministeren i behandlingen av innsigelsene fra Jernbaneverket benytte anledningen til å sette ned foten for større deler av prosjektet, slik at folks helse og vilje i større grad blir ivaretatt, og at en annen traséløsning enn den tvers igjennom en liten by blir valgt?

Statsråd Guro Fjellanger: Representanten har rett i at svevestøv nå ser ut til å være langt farligere enn det vi før antok, og det er en av grunnene til at Regjeringen har valgt å sette nye, svært ambisiøse mål på luftkvalitet.

Representanten var også inne på at det er flere prosesser i saken, og at en av dem er en innsigelse fra Jernbaneverket, som ligger på mitt bord. Den kan jeg da altså ikke kommentere eller behandle fra Stortingets talerstol.

Det jeg imidlertid kan si, er at jeg legger stor vekt på at vi skal nå de nasjonale målene på luftkvalitet, og jeg legger stor vekt på at vi skal ha minst mulig problemer med svevestøv og ikke minst de helseskadene det kan gi, slik at det i mine avgjørelser vil være avgjørende at man kan godtgjøre at de valgene man gjør, ikke vil komme i konflikt med mål på svevestøv og folks helse.

Per Sandberg (Frp): Jeg takker igjen for svaret. Men jeg må få lov til å si at jeg ble litt skuffet, og jeg vil nesten påstå at det ligger noen motsigelser i det som statsråden nå framsatte.

Også i det forrige spørsmålet som statsråden fikk, om miljø og dieseldrevne biler, sa statsråden at det var et overordnet mål å få til et bedre miljø ved transport. Statsråden sier i sitt første svar til meg at redusert piggdekkbruk og områder rundt det skal prioriteres for å få ned svevestøvkonsentrasjonen. Da er det litt merkelig at statsråden på en positiv måte går inn for å legge en europavei gjennom et tettbygd strøk og en by, når vi vet at det i Steinkjer og i området rundt er veldig stor konsentrasjon av tungtransport, tømmertransport osv. Å fjerne bruken av piggdekk i Steinkjer og områdene rundt er ikke så enkelt som i resten av landet. Jeg må si at jeg er litt skuffet,

og jeg vil gjerne spørre statsråden til slutt: Er dette Regjeringens miljøarbeid?

Statsråd Guro Fjellanger: Som representanten helt sikkert vet, er Regjeringens miljøarbeid svært bredt og dreier seg om alt fra kulturminner og forurensning til det å ta vare på det biologiske mangfoldet og også kartdata. Samtidig er vi opptatt av å integrere miljøet i alle typer beslutninger og hensyn, og derfor er det også svært viktig for oss at vi får et transportmønster som er mest mulig miljøvennlig, som ikke gjør mer inngrep i arealene enn nødvendig, og som samtidig i minst mulig grad gir folk negativ påvirkning f.eks. gjennom svevestøv.

Jeg har lyst til å understreke at det i denne saken ikke er Regjeringen som velger trasé. Dette er et valg man har gjort lokalt, selv om det er omstridt, og det er slik at vi har en høy terskel for å overprøve lokale vedtak. Skal jeg gjøre det, må jeg kunne peke på at nasjonale interesser er truet, og hittil er det ikke dokumentasjon som tilsier det i denne saken.

S p ø r s m å l 2 3

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Hallgeir H. Langeland til miljøvernministeren, vil bli svara på av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkomande.

Hallgeir H. Langeland (SV): Som presidenten seier, var spørsmålet opphävleg stilt til miljøvernministeren, men arbeids- og administrasjonsministeren vil heller svara på det.

Statsråd Guro Fjellanger (fra salen): Hun er konstitusjonelt ansvarlig.

Hallgeir H. Langeland (SV): «Ifølge Aftenposten 6. januar 2000 snakker statlige ledere gjerne om miljø, men i praksis gjøres lite for at virksomheten skal være miljøvennlig. Undersøkelsen det vises til, hevder at lederne har begrenset forståelse for miljøutfordringen og eget ansvar for å møte denne.

Hva er årsaken til at Regjeringen etter så lang tid i posisjon ikke har ryddet i eget hus, eventuelt hva vil statsråden gjøre for å rydde opp i denne fadese?»

Statsråd Laila Dævøy: Jeg går ut fra at artikkelen i Aftenposten som representanten Langeland refererer til, baserer seg på en undersøkelse utført i egen regi av PricewaterhouseCoopers.

Jeg kjenner ikke til hvilke etater som omfattes av undersøkelsen, da PricewaterhouseCoopers har lovet deltakerne anonymitet. Jeg vet imidlertid at den kun omfatter statlige etater med mer enn 50 ansatte, men ingen av departementene.

Regjeringen tar miljøutfordringen på alvor, noe som også har kommet klart til uttrykk ved flere anledninger, senest i forbindelse med fremleggelsen av St.meld. nr. 8 for 1999-2000 om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Målet er først og fremst å stimulere alle aktører i samfunnet til å endre produksjons- og forbruksmønstre i bærekraftig retning. Dette er også noe av bakgrunnen for Regjeringens engasjement bl.a. i satsingen på elbiler, og jeg viser her til en artikkel i Aftenposten den 7. januar i år.

Det er derfor etter min mening noe urimelig av representanten Langeland å påstå at Regjeringen ikke har «ryddet i eget hus». Jeg vil i den anledning også få peke på at miljøtanken så langt fra er ny i staten.

Jeg er likevel enig med PricewaterhouseCoopers når de hevder at mange offentlige ledere fortsatt tenker kanskje gjeldningsdag og defensivt når det gjelder miljøarbeidet.

Dette ønsker Regjeringen å gjøre noe med. Det vil derfor i tiden som kommer, bli lagt større vekt på arbeidet med å få til holdningsendringer når det gjelder miljøutfordringene i staten, gjennom bl.a. å

- aktivt bruke prosjektet «Grønn stat» som en brekkstang for en bedre miljøforståelse i all statlig virksomhet
- sikre at miljøhensyn blir integrert som en del av virksomhetenes strategiske tenkning. Her vil alle departementene bli pålagt et direkte ansvar for oppfølgingen av egne etater
- sørge for at miljøhensyn blir en integrert del av virksomhetenes innkjøpspolicy. Mitt departement arbeider for tiden med utformingen av en helhetlig innkjøpspolicy med sterk miljøprofil i staten

Som det også fremgår av artikkelen i Aftenposten, har jeg allerede tatt opp betydningen av at staten opptrer som miljøkrevende kunde i et eget brev i begynnelsen av desember til mine kolleger i Regjeringen.

La meg på nytt slå fast at Regjeringen tar miljøutfordringen på alvor. Staten bør og skal etter min mening være i fremste rekke på dette området. Dette skal oppnås gjennom holdningsskapende tiltak og konkrete aktiviteter som utarbeidelse og iverksettelse av miljøhandlingsplaner, «Grønn stat»-prosjektet og en ny helhetlig innkjøpspolicy med miljøprofil.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar for svaret.

For så vidt er det visse offensive element i svaret, men som eg peika på i mitt spørsmål, har Regjeringa sete i posisjon i lang tid, og på denne tida har den altså ikkje gjort noko med haldningane på dette området. Før i tida hadde ein noko som var å kalla folk inn på teppet for å seia at nå får dei jammen sjå å gjera jobben sin. Det er jo det dette dreiar seg om, om ein har intensjonar om å følgja opp sin eigen politikk – ikkje minst, som ein var inne på i svaret, når det gjeld innkjøpspolitikk. Det er jo òg noko som ein har jobba med i lokalpolitikken, m.a. eg – å få gjort noko med innkjøpspolitikken. Det er relativt enkle grep, og då er utfordringa til arbeids- og administrasjonsministeren at nå må noko konkret gjerast i forhold til innkjøp, i forhold til energimerksemnd, i forhold til å følgja opp det poenget at dette skal vera den første miljøregjeringa – og der saknar me ein del ting.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg er enig med representanten Langeland i at vi trenger en offensiv. Vi trenger kon-

krete tiltak, og vi trenger at statsråder og regjering er offensive for å få dette gjennomført i staten på en god måte. Det var også bakgrunnen for mitt brev til alle statsrådene i begynnelsen av desember, der jeg ganske konkret sier at vi bør ikke og skal ikke vente på den nye loven, vi kan sette i gang offensive miljøinnkjøp allerede. Vi vil kjøpe for godt over 100 milliarder kr i staten neste år, og jeg ønsker at staten skal være en mer målrettet miljøkrevende kunde. Derfor bad jeg også i brevet om at alle departementene heretter gir arbeidet med å få integrert innkjøp og miljø høyeste prioritet.

I tillegg til det er det faktisk utført en del konkrete tiltak. Jeg har lyst til å berømme en av mine egne etater, nemlig Statsbygg, som har laget sin egen miljøplan, og som allerede har en del prosjekter å vise til; jeg tenker på Pilestredet Park og etterbruken av Fornebu. Og jeg håper at de andre kommer etter så fort som mulig.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har då eit siste spørsmål til statsråden som er knytt til tilbakemelding om resultat. Ein kjem jo med ei melding ein gong i året når det gjeld Regjeringas miljøvernpolitikk, og den er nå framlagd. Kan statsråden tenkja seg å få ei rapportering på dette spesielle feltet til Stortinget på eit tidlegare tidspunkt, slik at me frå Stortinget si side ser at dette nå blir tatt alvorleg, og at me ikkje må venta eitt år til før me får vita om noko har skjedd?

Statsråd Laila Dåvøy: Jeg tar med meg representanten Langelands ønske om å få en tilbakemelding. I alle fall er det ikke vanskelig å komme tilbake og si hva vi gjør.

Når det gjelder konkrete resultater, er det noen områder som kan nevnes. På området som går på innkjøpspolitikk, har vi også når det gjelder utprøving av incentivordninger, tenkt å se om man kan etablere en del slike ordninger, som f.eks. at disse elbilene nå får fritak for både bompenger og parkeringsavgifter. Men jeg vil ikke få på mitt bord før ved utgangen av neste år et forslag på ulike incentivordninger som vi kan sette i gang for virkelig å få fart i dette arbeidet.

Jeg må bare ta med meg ønsket fra Langeland og vurdere om vi kan komme tilbake på et tidligere tidspunkt dersom vi har noe å rapportere som er mer direkte.

Presidenten: Dermed er vi ferdig med handsaminga av sak nr. 1.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 13.40.
